

לקוטי תורה • שיר השירים • מאמר 29

שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות

שיניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה

הקדושה המשולשת שבקדושה היא שלושה סוגים של העלאת מיין נוקבין: על ידי מעשים, על ידי אהבה ויראה, ועל ידי המקיף של הנשמה שמעל הגוף — שלושה "עדרים" נפרדים. כאשר הם "עולים מן הרחצה", ומקבלים באמצעות משה מן הקודש העליון שלמעלה מכל חלוקה, הם נעשים לעדר אחד, "שכולם מתאימות", ויחד הם מגיעים למדרגה שאף אחד מהם אינו מגיע אליה לבדו.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/29

הנקודה

הקדושה המשולשת שבקדושה היא שלושה סוגים של העלאת מיין נוקבין: על ידי מעשים, על ידי אהבה ויראה, ועל ידי המקיף של הנשמה שמעל הגוף – שלושה "עדרים" נפרדים. כאשר הם "עולים מן הרחצה", ומקבלים באמצעות משה מן הקודש העליון שלמעלה מכל חלוקה, הם נעשים לעדר אחד, "שכולם מתאימות", ויחד הם מגיעים למדרגה שאף אחד מהם אינו מגיע אליה לבדו.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מבאר את הפסוק בשיר השירים ו, ו: "שיניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות". הקדושה המשולשת, שאומרים ישראל והמלאכים, מעלה מיין נוקבין כדי להמשיך את השפע משערות אריך אנפין, שמהן מתהווה חכמה. להעלאה זו שלוש מדרגות: חיצוניות, על ידי מעשים ומצוות, הממשיכה מן המקיפים העליונים, אך רק כאור מקיף; פנימיות, על ידי אהבה ויראה שבתפילה ושל המלאכים, המתגלית בפנים; והמקיף עצמו – הנשמה שמעל הגוף, המאירה למטה בתשובה וב"בכל מאדך". הן מקבילות לעשיה, יצירה ובריאה, ולשלושת העדרים ששלח יעקב לעשו, "עדר עדר לבדו". הרחצה נעשית באמצעות משה, הנמשך מים החכמה העליונה, הקודש העליון שמעבר לכל חלוקה; שם נעשים שלושת העדרים לאחד, ושלוש הווי"ן של קדוש מצטרפות לשי"ן שבישי"ן. כשם שהאותיות המצטרפות למילה אמת נושאות משמעות שאין לאף אחת מהן לבדה, כך שלוש ההעלאות המצטרפות מגיעות לקודש, לאמת עצמה.

מבנה

1	העדר והקדושה המשולשת
"עדר הרחלים" הם הנשמות והמלאכים הנקראים "בהמה", המקבלים דעת באמצעות משה, הרועה הנאמן; הקדושה המשולשת, שאומרים ישראל והמלאכים כאחד, ממשיכה את הדעת למטה.
2	"קדוש" כהבדלה; השערות
עצמות ה' היא למעלה מכל העולמות, ולכן השפע שלה מגיע אליהם רק כ"שערות", שערן 410, כמו "קדוש". הנזיר ממשיך משערות אריך אנפין, שמהן יוצאת חכמה מן האין; המשל מאותיותיו של רב מלמד מדוע אין להשוות את החכמה למקורה.
3	העלאת מיין נוקבין: חיצוניות ופנימיות
השפע נמשך על ידי העלאת מיין נוקבין, וביטולם של ישראל כשהם בגוף עולה על ביטולם של המלאכים. ההעלאה החיצונית, על ידי מעשים החל מברית מילה, ממשיכה מן המקיפים העליונים אך רק כאור מקיף; ההעלאה הפנימית של אהבה ויראה שבתפילה ממשיכה אור תחתון יותר, המתגלה בפנים.
4	שלוש מדרגות: חיצוניות, פנימיות ומקיף
נשמות בגופים מעלות בדרך החיצונית, המלאכים בדרך הפנימית, ונשמות שמעל הגוף בדרך המקיף, המאיר למטה בתשובה וב"בכל מאדך". שלוש המדרגות מקבילות לביטויים שבקריאת שמע, לאוכל, לבגד ולבית, ולעולמות עשיה, יצירה ובריאה.

11-9	5	שלושת העדרים של יעקב מן המקיף נמשך אור פנימי, וממנו מקיף תחתון יותר, עד לעשיה, ששורשה הגבוה ביותר. המתנה ששלח יעקב לעשו, "עדר עדר לבדו", הייתה העלאת מיין נוקבין לתוהו בשלושה עדרים — סוגים נפרדים שכל אחד מהם הוא שלמות אחת, אף שהם מגוונים עד אין סוף.
14-12	6	הרחצה: עדר אחד, תאומות הרחצה היא הלבנת עבודת ישראל באמצעות משה, הנמשך מים החכמה העליונה "מעבר הנהר" — הקודש העליון בלי וי"ו, שלמעלה מכל חלוקה ורוחץ כל חטא. כשמקבלים ממנו, נעשים שלושת העדרים לאחד, כמו תאומים שנולדו יחד.
17-15	7	"כולם כאחד": משה וסובב ההעלאות שונות זו מזו, ולכן אומרים "קדוש" שלוש פעמים, אך המענה מן הקודש העליון מאחד אותן. משה ממשיך מן העיגולים, סובב כל עלמין, שבהם הראש והרגל, האדם והבהמה, שווים — כפי שקורה בשנת השמיטה; והביטוי "שעלו מן הרחצה" הוא ראשי התיבות משה.
20-18	8	שבת, אצילות והאות שיין הדעת העליונה ממשיכה מכתר, שבו אין חלוקה, ובשבת העולמות עולים לאצילות, שבו האור והכלים הם אחד. השיין שב"שיניך", העשויה משלוש וי"וין, כוללת את שלושת העדרים; ובמובנה הפשוט, השיניים הטוחנות מבטאות את זיכרון המעשים, שהוא יסוד העבודה.
21	9	השיין העליונה לאחר הרחצה באה השיין ממדרגה עליונה יותר, כמו השיין שלפני הבי"ת בכתבים, הנמשכת מן הדעת העליונה באמצעות משה. השיין כוללת שלוש שלישיות של ספירות, ושבת היא עליית השכינה לשלוש העליונות.
28-22	10	בהתחברותן הן מגיעות לקודש כאשר כל הקדושות מתחברות, הן עולות לקודש, שלמעלה אפילו מסובב. כשם שהאותיות אל"ף, מ"ם ות"ו מצטרפות למילה אמת, כך שלוש ההעלאות המצטרפות, "אחת קוראת לחברתה", ממשיכות את הקודש, חותם האמת; כל אחת לבדה ממשיכה רק מן הקדוש. כך גם תפילתן, תורתן וגמילות החסדים של האדם, וכן האחדות של "כולנו כאחד".

מו ש ג י ם

העלאת מיין נוקבין העלאת "מים נקביים": הזיכרון והביטול המועלים מלמטה, המעוררים את "המים הזכריים" (מיין דוכרין), את השפע מלמעלה.	יושר ועיגולים הסידור הקווי והסידור המעגלי של הספירות: בקו יש ראש ורגל, מעלה ומטה, ואילו בעיגולים, סובב כל עלמין, אין למעלה ולמטה.
חיצוניות, פנימיות ומקיף חיצוניות, פנימיות, מקיפים שלוש המדרגות של העלאת מיין נוקבין: על ידי מעשים, על ידי אהבה ויראה שבתפילה, ועל ידי הנשמה שמעל הגוף, כמו בתשובה וב"בכל מאדך".	משה, הרועה הנאמן משה רעיא מהימנא משה, הדעת העליונה, "משוי מן המים" של החכמה העליונה, רוחץ ומלכין את עבודת ישראל וממשיך אליהם את הביטול של היחוד העליון.
קדוש וקודש קדוש, בוי"ו, הוא קדושת ה' הנמשכת לעולמות ונאמרת שלוש פעמים, פעם אחת כנגד כל עולם; קודש, בלי וי"ו, הוא למעלה מכל העולמות ומכל חלוקה, ונאמר פעם אחת.	התכללות התכללות חיבורן של מדרגות נפרדות לאחת, הממשיך אור נעלה יותר מכל אחת מהן בפני עצמה, כשם שאותיות המצטרפות למילה נושאות משמעות שאין לאף אחת מהן לבדה.
שערות דימוי לשפע הבא ממדרגה שאי אפשר להשוותה למי שמקבל אותה, כשם ששערה צומחת מן הראש אך אינה מעבירה את חיותו; חכמה מתהווה משערות אריך אנפין.	עולם התוהו העולם שכליו נשברו; עשו בא ממנו, וממה שנפל ממנו נוצרו בריאה, יצירה ועשיה, ולכן שלח יעקב את מתנתו בשלושה עדרים.

קטע 1 • 11

העדר והקדושה המשולשת

1 שניך כעדר הרחלים^{1,2} שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות. הנה פיי כעדר הרחלים הוא עייד מייש במייא בד"ה אלה המשפטים³ בפיי מייש וזרעתי את⁴ בני ישראל זרע אדם וזרע בהמה.

"שינייך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה, שכולם מתאימות". פירוש "כעדר הרחלים" הוא על דרך המבואר במקום אחר, במאמר הפותח "אלה המשפטים", בביאור הכתוב: "וזרעתי את בני ישראל זרע אדם וזרע בהמה".

המאמר פותח בפסוק משיר השירים ו, ו, שבו שיני האהובה נמשלות לעדר רחלים שזה עתה עלו מן הרחצה, וכל אחת מהן תואמת את רעותה. תחילה קושר אדמו"ר הזקן את דימוי ה"עדר" למאמרו "אלה המשפטים", המבאר את נבואת ירמיהו שה' יזרע בישראל "זרע אדם וזרע בהמה".

שנשמות דאצילות נקרא אדם ונשמות דביי"ע נקרא בהמה וכן המלאכים נק' בהמה פני אריה פני שור⁵ כו' ועי"ז נאמר ונתתי עשב בשדך⁶ לבהמתך שהוא המשכת הדעת⁷

כלומר, נשמות אצילות נקראות "אדם", ונשמות בריאה, יצירה ועשיה נקראות "בהמה". גם המלאכים נקראים "בהמה": "פני אריה", "פני שור" וכו'. ועל כך נאמר: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" — המשכת הדעת;

נשמות ששורשן באצילות, עולם שעדיין מאוחד עם ה', נקראות "אדם", ואילו נשמות שלוש העולמות התחתונים נקראות "בהמה"; כך גם המלאכים, שפניהם בחזון המרכבה של יחזקאל כוללות פני אריה ופני שור. הפסוק "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" מתפרש כהענקת דעת — הכרה חווייתית באלקות — לדרגות ה"בהמה" הללו.

והיינו עיי משה רעיא מהימנא וזהו ענין קדוש גי"פ [גי פעמים] דישראל ומלאכים מקדשי ליה לעילא ותתא כחדא⁸ שעיי"ז נמשך הדעת⁹ כו' כמייש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער עשירי פ"ד וספ"ג [וסוף פרק גי]¹⁰ ועייש שער ז' פ"ב [פרק ב']¹¹

והמשכה זו היא באמצעות משה, הרועה הנאמן. וזהו עניין אמירת "קדוש" שלוש פעמים: ישראל והמלאכים "מקדשי ליה לעילא ותתא כחדא", ועל ידי כך נמשכת הדעת וכו', כמבואר ב-Pri Etz Chaim, שער עשירי, פרק ד ובסוף פרק ג; ועיין שם גם שער ז, פרק ב.

הדעת נמשכת באמצעות משה, שהזוהר מכנה "הרועה הנאמן", משום שהוא זן את הצאן בידיעת ה'. אמירת "קדוש" שלוש פעמים בקדושה, מפי ישראל למטה יחד עם המלאכים למעלה, היא שמשיכה את הדעת למטה, כפי שמבואר במקומות המצוטטים ב-Pri Etz Chaim.

והנה עיי נאמר כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה. כמשל הרועה שמרחיץ צאנו עייש גבי שש שנים¹² יעבוד כו'.

ועל כך נאמר: "כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה", בדומה למשל על הרועה הרוחץ את צאנו; עיין שם בעניין "שש שנים יעבוד" וכו'.

"עדר הרחלים" הם הנשמות והמלאכים הללו, ועלייתם "מן הרחצה" דומה לרועה הרוחץ את צאנו — ומשה הוא הרועה. אדמו"ר הזקן מפנה לאותו מאמר, בביאורו ל"שש שנים יעבוד", שבו מובא המשל הזה.

קטע 2 • 21-3

”קדוש” כהבדלה; השערות

2 ולהבין מהו ענין שעלו מן הרחצה וענין שכולם מתאימות יש להקדים ענין ג”פ [ג’ פעמים] קדוש. דהנה עצמות המאציל ית’ הוא רם ונשא וכל סדר השתלשלות דאבי”ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] כלא חשיב קמיה

כדי להבין מה פירוש ”שעלו מן הרחצה” ומה פירוש ”כולם מתאימות”, יש להקדים ולבאר את עניינה של הקדושה המשולשת. הנה עצמותו של המאציל יתברך רמה ונישאה, וכל סדר ההשתלשלות של אצילות, בריאה, יצירה ועשיה נחשב כלא כלום לפניו,

לפני שהאדמו”ר הזקן מסביר את הביטויים ”עלו מן הרחצה” ו”מתאימות”, הוא מקדים ומבאר את הקדושה המשולשת. עצמותו של הקב”ה נישאה עד כדי כך שכל ארבעת העולמות, מאצילות ועד עשיה, נחשבים כלא כלום לפניו.

וכמו משל ביטול טפה אי בים אוקיינוס ויותר מכן כי אין ערוך כלל אליו ית’

כמו במשל של טיפה אחת שמתבטלת בתוך האוקיינוס, ויותר מכך, שכן אין לו יתברך שום ערך או השוואה אליו.

המשל הוא של טיפה אחת הנבלעת באוקיינוס. גם המשל הזה אינו מספיק, שכן בין טיפה לאוקיינוס יש בכל זאת יחס מסוים, ואילו העולמות אינם בני השוואה כלל לה’.

וזהו אני הוי’ לא שניתי¹³ אתה הוא קודם שנברא העולם אתה הוא משנברא העולם ואין העולמות פועלים בו ח”ו [חס ושלום] שום שינוי בהבראם מאחר דכלא ממש חשיבי

וזהו ”אני הוי’ לא שניתי”, ”אתה הוא קודם שנברא העולם, אתה הוא משנברא העולם”. בריאת העולמות אינה פועלת בו יתברך שום שינוי, חס ושלום, מאחר שהם נחשבים כלא כלום ממש.

הפסוק במלאכי ”אני הוי’ לא שניתי” והתפילה ”אתה הוא קודם שנברא העולם, אתה הוא משנברא העולם” מלמדים שהבריאה לא חוללה שינוי בה’. מאחר שהעולמות נחשבים כלא כלום לפניו, התהוותם אינה יכולה להשפיע עליו.

ולכן ההשפעה הנמשכת ממנו ית’ להחיות הע”ס [העשר ספירות] וכל העולמות מכונה בשם שערות וכמ”ש באד”ר [באדרא רבא] [דקכ”ח סע”ב [סוף עמוד ב]] ת”י נימין דשערי כחושבן קדוש¹⁴

לכן השפע הנמשך ממנו יתברך כדי להחיות את עשר הספירות ואת כל העולמות מכונה ”שערות”, וכמו שכתוב באדרא רבא (סוף דף קכ”ח ע”ב): ”ת”י נימין דשערי”, כמניין ”קדוש”.

מכיוון שהשפע המחיה את הספירות ואת העולמות אינו נוגע בעצמותו, הוא מכונה בקבלה ”שערות”: שעה צומחת מן הראש, אך אינה הראש עצמו. באדרא רבא מדובר בארבע מאות ועשר שערות, כמניין ”קדוש” (קדוש = 100 + 4 + 6 + 300).

כי פי קדוש לשון הבדלה שהוא ית' מרומם לבדו ואינו נתפס ומתלבש בעולמות כ"א הוא סובב כולא עלמין בשוה.

כי פירוש "קדוש" הוא לשון הבדלה: הוא יתברך מרומם לבדו, ואינו נתפס ומתלבש בעולמות, אלא הוא סובב כל עלמין בשוה.

"קדוש" פירושו נבדל: הקב"ה מרומם ונבדל, ואינו נתפס או מתלבש בתוך העולמות. יחסו אליהם הוא בבחינת סובב כל עלמין, המקיף את כולם מלמעלה ובמידה שווה.

השוה ומשוה קטן וגדול ומה שנמשך ממנו בתוך העולמות זהו רק כמשל הארה היוצאת דרך נקבי וחלל השערות שאינו נוגע כלל להעצמיות

"המשווה ומשווה קטן וגדול". ומה שנמשך ממנו לתוך העולמות אינו אלא כמשל של אור היוצא דרך נקבי השערות וחללן, ואינו נוגע כלל בעצמות.

מכיוון שהוא מקיף את כולם בשווה, קטן וגדול שווים לפניו, כלשון הפיוט לימים הנוראים. מה שמגיע אל העולמות דומה למעט אור החודר דרך הנקבים והחלל של שורה, ואינו נוגע כלל בעצמות.

ולכן קדושה תליא בשערא דדוקא מבחי סכ"ע [סובב כל עלמין] שהוא קדוש ומוכדל משם א"א שיומשך ההשפעה רק

לכן "קדושה תלויה בשערה": דווקא מבחינת סובב כל עלמין, שהיא קדושה ונבדלת, אי אפשר שהשפע יימשך אלא לכן "קדושה תלויה בשערה". ממדרגה קדושה ונבדלת יכול השפע להימשך רק בבחינת שערות — צינור דק שאינו מעביר את המקור עצמו.

בבחי שערות משא"כ למטה בהשתלשלות עילה ועלול כו' וז"ש [וזהו שכתוב] בנזיר קדוש יהיה גדל פרע¹⁵ שער ראשו שהנזיר עולה למקום גבוה ידמה לעליון.¹⁶

בבחינת שערות; לא כן למטה, בהשתלשלות של עילה ועלול וכו'. וזהו מה שכתוב בנזיר: "קדוש יהיה, גדל פרע שער ראשו", שהנזיר עולה למקום גבוה ונעשה דומה לעליון.

למטה, בהשתלשלות של סיבה ותוצאה, יש לתוצאה יחס כלשהו לסיבתה, ולכן אין צורך ב"שערות". הנזיר, הנקרא "קדוש", מגדל את שערו משום שהוא עולה למקום גבוה ודומה למדרגה העליונה, שבה השפע נמשך בבחינת שערות.

3 ולכן ממשיך השפע משערות דא"א¹⁷ שהוא בחינת קדוש אשר החכמה מאין תמצא¹⁸ היינו מבחינת שערות הנ"ל ונקרא אבא יונק ממזלא^{19,20} כו'

לכן הוא ממשיך את השפע משערות אריך אנפין, שהן בחינת "קדוש", שממנה "חכמה מאין תמצא" — כלומר, מבחינת השערות שהוזכרו לעיל; ועל כך נאמר "אבא יונק ממזלא" וכו'.

הנזיר ממשיך, אם כן, את השפע משערות אריך אנפין — התצורה הפנימית של כתר — מן הבחינה הנקראת "קדוש". את שאלת איוב "והחכמה מאין תמצא?" מפרשים כך: החכמה נמצאת מן האין, מן ה"אין" של השערות הללו. על פי הקבלה, אבא, התצורה של חכמה, יונק מן המזל — השערות הנמשכות מזקנו של אריך אנפין.

ועמ"ש מזה בד"ה ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל]²¹ וזהו שאמרו"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] גבי נזירות הריני מסלסל^{22, 23} פי' שמסלסל וממשיך מבחי' שערות דא"א שיתהוה מזה חכמה דאצי' כו'

ועיין במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ונקדשתי בתוך בני ישראל". וזהו שאמרו רבותינו ז"ל על נזירות: "הריני מסלסל" — כלומר, הוא מסלסל וממשיך מבחינת שערות אריך אנפין, ועל ידי כך נוצרת חכמה דאצילות וכו'.

המשנה מונה את הביטוי "הריני מסלסל" בין הלשונות שבהן אדם מקבל על עצמו נזירות. אדמו"ר הזקן מפרש שהנזיר "מסלסל" וממשיך מן השערות של אריך אנפין, שמהן נוצרת חכמה דאצילות.

וזהו פי' קדוש קדש ו' שהוי"ו מורה על המשכת השפע מבחי' קדש העליון דרך השערות שהם כמו בחי' ווי"ן

וזהו פירוש "קדוש" — "קודש וי": הוי"ו מורה על המשכת השפע מבחינת קודש העליון באמצעות השערות, שהן כמו בחינת ווי"ן.

המילה "קדוש" היא "קודש" בתוספת וי"ו. הוי"ו, שהיא קו ישר, מסמלת את המשכת השפע מקודש העליון דרך השערות, הדומות בעצמן לקווים דקים בצורת וי"ן.

וביאור ענין כינוי ההשפעה בשם שערות (מבואר בד"ה ולא אבה²⁴ וע"פ ועשית בגדי²⁵ קדש בענין זקן אהרן כו')

והביאור לכך שהשפעת השפע מכונה "שערות" (מבואר במאמר המתחיל "ולא אבה", וכן על הפסוק "ועשית בגדי קודש", בעניין זקן אהרן וכו').

הטעם לכך שהשפע מכונה "שערות" מוסבר בשני מאמרים אחרים: "ולא אבה" בלקוטי תורה, והדיון בתורה אור על הפסוק "ועשית בגדי קודש", בעניין זקן אהרן.

שהשערות הן חלולין ויונקים מהמוחזין שבראש ועכ"ז [ועם כל זה] אין להם ערך ויחוס כלל עם המוחזין כו' וכן הוא בחי' האותיות דכורי הרב שבהם עובר השפעת השכל כו' ע"ש.

הוא שהשערות חלולות ויונקות מן המוח שבראש, ואף על פי כן אין להן שום ערך או יחס למוח וכו'. וכך גם בחינת האותיות — דברי הרב, שדרכם עוברת השפעת השכל וכו'; עיין שם.

השערות חלולות ויונקות את חיותן מן המוח, ואף על פי כן אין להן כל השוואה אליו. בדומה לכך, האותיות שבדיבורו של רב מעבירות את שכלו, אף שהאותיות עצמן אינן השכל.

אכן באמת גם משל זה אינו דומה להנמשל שבהנמשל הר' י עיקר ושרש התהוות החכמה הוא ע"י ההשפעה הנמשכת מבחי' שערות הנ"ל

אכן, לאמיתו של דבר גם משל זה אינו דומה לנמשל; שהרי בנמשל עיקר ושרש התהוות החכמה הוא באמצעות השפעת השפע הנמשך מבחינת השערות שהוזכרו לעיל,

כעת אדמו"ר הזקן מראה היכן המשל אינו מדויק. למעלה, החכמה עצמה מתהווה רק באמצעות השפע הנמשך דרך השערות.

שהם בחיי האותיות משא"כ בהמשל בדבורי הרב לתלמיד שהתלמיד יש בו כח השכל מקודם רק שמבין שכל הרב ע"י עברו דרך האותיות כו'

שהן בחינת האותיות; ואילו במשל של דברי הרב לתלמיד, יש בתלמיד כוח שכלי עוד קודם לכן, אלא שהוא מבין את שכל הרב כשהוא עובר דרך האותיות וכו'.

השערות הללו הן ה"אותיות" למעלה. לעומת זאת, לתלמיד כבר יש כוח שכלי משלו; דברי הרב רק מאפשרים לו לתפוס את הרעיון של הרב.

ולכן השגת התלמיד יש לה ערך לגבי השגת הרב שהרי לא מהאותיות של הרב נתהווה עצם שכלושכ

ולכן השגת התלמיד ניתנת להשוואה מסוימת להשגת הרב, שהרי עצם שכלו לא התהווה מאותיותיו של הרב,

לכן הבנת התלמיד ניתנת להשוואה מסוימת להבנת רבו, שכן עצם כוח שכלו לא נוצר מאותיותיו של הרב.

כי אם מנפשו המשכלת ולולי זה לא הי' [היה] מבין מאומה ע"י דיבורי הרב ואעפ"כ [ואף על פי כן] לא קאים אינש אדעתי [אדעתי] דרביה²⁶ עד ארבעין שנין מאחר שעברה ההשכלה דרך צירופי אותיות הדבור כו'

אלא מנפשו השכלית שלו; ואלמלא זאת, לא היה מבין דבר מתוך דברי רבו. ואף על פי כן, "אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה", משום שההשכלה עברה דרך צירופי אותיות הדיבור וכו'.

הדבר בא מנפשו השכלית שלו, ובלעדיה לא היה מבין דבר. ואף על פי כן, הגמרא אומרת שאדם אינו עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה, משום שההשכלה של הרב הגיעה אליו דרך אותיות הדיבור.

אבל למעלה בהנמשל שהתהוות עצמיות חכמה דאצילות מהמאציל ית' הוא רק ע"י ההשפעה העוברת דרך אותיות הנקראים שערות ע"כ אין החכמה ערוך כלל לגבי למעלה מהחכמה כו':

אבל למעלה, בנמשל, התהוות עצם החכמה דאצילות מן המאציל יתברך היא רק באמצעות השפעה העוברת דרך אותיות הנקראות "שערות" — ולכן אין לחכמה שום ערך ביחס למה שלמעלה מן החכמה וכו'.

למעלה, לעומת זאת, עצם החכמה דאצילות מתהווה מן המאציל רק באמצעות ההשפעה העוברת דרך ה"אותיות" הנקראות שערות. לכן אין לחכמה שום ערך ביחס למה שלמעלה ממנה.

העלאת מיין נוקבין: חיצוניות ופנימיות

4 ב והנה המשכת השפע מן המזלות דא"א לחו"ב [לחכמה ובינה] הוא ע"י העלאת מיין [מיין נוקבין] מהבירורים דבי"ע שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מעורר אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] המשכת מ"ד [מיין דוכרין] מהמזל השמיני ונוצר חסד.

2. והנה, המשכת השפע מהמזלות של אריך אנפין לחכמה ובינה נעשית באמצעות העלאת מיין נוקבין מן הבירורים של בריאה, יצירה ועשיה; שכן באמצעות אתערותא דלתתא מתעוררת אתערותא דלעילא: המשכת מיין דוכרין מהמזל השמיני, [הנקרא] "נוצר חסד".

המשכת השפע מהמזלות, שערות זקנו של אריך אנפין, לחכמה ובינה תלויה ב"העלאת מיין נוקבין": ה"מים הנקביים" הם ניצוצות הקדושה המתבררים מן העולמות התחתונים ומועלים למעלה. אתערותא דלתתא זו מעוררת את התגובה מלמעלה, את ה"מים הזכריים" (מיין דוכרין), מהמזל השמיני, המקביל ל"נוצר חסד" שבשלוש"עשרה מידות הרחמים.

וזהו ענין שאומרים המלאכים וישראל קדוש להעלות מיין [מיין נוקבין] להמשיך מ"ד [מיין דוכרין] כו'. והנה עד"מ שמביאין מנחה לפני המלך שהעיקר הוא להביא דבר חדש כמו צפור מדברת שע"י ימשיך ויעורר לב מלכים אין חקר²⁷ שיפנה לבקשת ההדיוט.

וזהו ענינם של המלאכים ושל ישראל באמירת "קדוש": להעלות מיין נוקבין כדי להמשיך מיין דוכרין וכו'. והנה, בדרך משל, כשמביאים מתנה לפני המלך, העיקר הוא להביא דבר חדש, כמו ציפור מדברת, כדי שעל ידי כך לעורר ולהמשיך את "לב המלכים", אשר "אין חקר", שיפנה אל בקשתו של אדם פשוט.

זו הסיבה שגם המלאכים וגם ישראל אומרים "קדוש": אמירה זו מעלה מיין נוקבין כדי להמשיך מיין דוכרין. במשל, אדם פשוט המבקש שהמלך ימלא את בקשתו מביא לפניו חידוש, כמו ציפור מדברת, כדי לעורר את "לב המלכים", שאינו ניתן לחקירה ובדרך כלל הוא מעבר להישג ידו.

וזהו ענין העלאת מיין [מיין נוקבין] מבירורי רפ"ח להיות ביטול היש כו' ולכן עיקר העלאת מיין [מיין נוקבין] תלוי באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] דנש"י [דנשמות ישראל] המלוכשים בגוף וז"ל [וזהו שכתוב] בזהר בלק (דק"צ ע"ב) כיון דאתו ישראל²⁸ כו'

וזהו ענין העלאת מיין נוקבין מבירור רפ"ח הניצוצות: שהיש — תחושת הקיום העצמאי — יתבטל וכו'. לכן עיקר העלאת מיין נוקבין תלוי באתערותא דלתתא של נשמות ישראל המלוכשות בגוף. וזהו [הנאמר] בזהר, בלק (דק"צ ע"ב): "כיוון שבאו ישראל וכו',

"חידוש" שהובא לעיל הוא בירור רפ"ח הניצוצות שנפלו לעולמות התחתונים, כאשר מה שנתפס כ"יש" נפרד מתבטל לפני ה'. לכן העלאת מיין נוקבין תלויה בעיקר בנשמות המלוכשות בגופים, כפי שנאמר בזהר על פרשת בלק.

נטלי עשייה ממלאכי השרת כו' כי עם היות במלאכים שייך ג"כ ביטול היש שהרי המלאך יש לו ג"כ גוף

נטלו את העשייה ממלאכי השרת וכו'. ואף שגם אצל המלאכים שייך ביטול היש, שהרי גם למלאך יש גוף,

הזוהר אומר שכאשר באו ישראל להר סיני ואמרו "נעשה ונשמע", הם נטלו ממלאכי השרת את ה"עשייה". גם המלאכים יכולים לבטל את תחושת העצמיות שלהם, שכן גם למלאך יש "גוף" מסוגו.

ולכן נאמר בהם ג"כ עושי דברו²⁹ עושי לשון תיקון היינו ע"י ביטול היש כו' באמרו קדוש וברוך

לכן נאמר גם עליהם: "עושי דברו" — "עושי" הוא לשון תיקון והכנה, כלומר, באמצעות ביטול היש וכו', באמירת "קדוש" ו"ברוך";

לכן המלאכים נקראים "עושי דברו": "עושי" כאן פירושו הכנה ותיקון, והם פועלים זאת באמצעות ביטול עצמם באמירת "קדוש" ו"ברוך".

אך לפי שהגוף שלהם רוחני וגם כלום יצחה"ר [יצר הרע] יש ביניהם כו' לכן ביטול היש של האדם למטה שהגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] מסתירים כו'

אך מכיוון שגופם רוחני, וגם — "כלום יש ביניהם יצר הרע?" וכו' — לכן ביטול היש של האדם למטה, כשהגוף והנפש הבהמית מסתירים וכו',

אך גופו של מלאך הוא רוחני, וכפי שטען משה בפני המלאכים, אין להם יצר הרע. ביטול היש של האדם למטה, במקום שבו הגוף והנפש הבהמית מסתירים את האלוקות, מתגבר אפוא על הסתר רב הרבה יותר.

הוא ממשיך אור גדול יותר וזהו דנטלי עשייה מנייהו ואין הכוונה שאינם כלל בבחי' עשייה ותיקון דעושי דברו שהרי הם אומרים קדוש וברוך גם עתה כו'.

ממשיך אור גדול יותר. וזהו [פירוש] "נטלו את העשייה מהם". אין הכוונה שהם אינם כלל בבחינת עשייה ותיקון של "עושי דברו", שהרי גם עכשיו הם אומרים "קדוש" ו"ברוך" וכו'.

כך נמשך אור גדול יותר, וזהו פירוש "נטלו את העשייה מהם". אין הכוונה שהמלאכים חדלו מ"עשייתם", שהרי הם עדיין אומרים "קדוש" ו"ברוך".

אלא הענין שהעשייה וההמשכה של המלאכים בטל לגבי עשייה והמשכה של ישראל וכמו ביטול והתכללות הדבור במחשבה או המדות בהשכל דר"ל [דרוזה לומר] שבטלים כנר לגבי אבוקה כו' ולכן אין המלאכים אומרים קדוש עד שישראל אומרים כמשי"ש [כמה שכתוב שם] בזהר.

אלא הענין הוא שהעשייה וההמשכה של המלאכים בטלות ביחס לעשייה ולהמשכה של ישראל, בדומה לביטול ולהתכללות של הדיבור במחשבה, או של המידות בשכל; כלומר, הן בטלות כנר בפני אבוקה וכו'. לכן המלאכים אינם אומרים "קדוש" עד שישראל אומרים [זאת], כפי שנאמר שם בזהר.

אלא שעשייתם של המלאכים בטלה לפני עשייתם של ישראל, כשם שהדיבור נכלל במחשבה או שהמידות נכללות בשכל, כמו נר בפני אבוקה. לכן המלאכים אינם אומרים "קדוש" עד שישראל אומרים זאת למטה, כפי שנאמר שם בזהר.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] המלאכים ג"כ אומרים קדוש שזהו עבודתם כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים^{30, 31}.

אף על פי כן, גם המלאכים אומרים "קדוש", שכן זו עבודתם וכו'. ראו גם מה שנכתב על כך בביאור לפסוק "כי כאשר השמים החדשים".

ובכל זאת, המלאכים אכן אומרים "קדוש", שכן זו עבודתם. המאמר על הפסוק "כי כאשר השמים החדשים" דן בכך בהרחבה.

5 והנה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דנשמות ישראל הוא ע"י אתכפייא ואתהפכא מחשוכא לנהורא וממרירו

למיתקו בשבירת תאוות הגוף ובמצות מעשיות וז"ש [וזהו שכתוב] בפסוק שאחר שיניך כו'

והנה, העלאת מ"ן נוקבין של נשמות ישראל נעשית באמצעות אתכפייא ואתהפכא — הפיכת החושך לאור והמרירות למתיקות — על ידי שבירת תאוות הגוף וקיום מצוות מעשיות. וזהו [פירוש] הכתוב בפסוק שאחרי "שיניך" וכו':

נשמות ישראל מעלות מ"ן נוקבין באמצעות אתכפייא, הכנעת הצד הבהמי, ואתהפכא, הפיכת החושך לאור: על ידי שבירת תאוות הגוף וקיום המצוות המעשיות. הפסוק הבא אחרי "שיניך" רומז לכך.

כפלח הרמון³² כו' ישראל מלאים כרמון שתיכף כשנולד מקיים מצוה ראשונה שנמול ביום השמיני ומטיפין ממנו דם ברית המילה שזהו סיגוף לגוף לאכפייא כו'

"כפלח הרימון" וכו': ישראל מלאים מצוות כרימון. שכן מיד עם לידתו מקיים יהודי את המצווה הראשונה: ביום השמיני מלים אותו, ומטיפים ממנו את דם ברית המילה — דבר הכרוך בסיגוף הגוף, כדי להכניעו וכו'.

שיר השירים ו, ז, "כפלח הרימון", מזכיר את דברי חז"ל שישאל מלאים מצוות כרימון המלא גרגירים. יהודי מתחיל בכך כבר בגיל שמונה ימים, במצוות מילה, הכרוכה בסיגוף הגוף ובהכנעתו.

ואח"כ כשגדל מעט הולך לבית הספר ומלמדים אותו תורה ומחנכים אותו למצות וכשאינו רוצה ללמוד מכין אותו ברצועה ע"ד שכי' [שכתב] בהלכות ת"ת [תלמוד תורה]³³

לאחר מכן, כשהוא גדל מעט, הוא הולך לבית הספר, מלמדים אותו תורה ומחנכים אותו למצוות; וכאשר אינו רוצה ללמוד, מכים אותו ברצועה, כפי שכתוב בהלכות תלמוד תורה.

ככל שהוא גדל מלמדים אותו תורה ומחנכים אותו למצוות, ואם הוא מסרב ללמוד מענישים אותו ברצועה, כפי שכתוב בהלכות תלמוד תורה של אדמו"ר הזקן.

נמצא בכ"ז [בכל זה] הוא מהפך מחשוכא לנהורא ולאכפיא לסטי"א [לסטרא אחרא] וכן בכל המצות כולן הוא סיגוף לגוף להכניע היצה"ר [היצר הרע] ולכופו

נמצא שבכל אלה הוא הופך את החושך לאור ומכניע את הסטרא אחרא. וכך בכל המצוות, בכל אחת מהן, יש סיגוף של הגוף, כדי להשפיל את היצר הרע ולאליץ אותו,

כל אלה הופכים את החושך לאור ומכניעים את הסטרא אחרא, הצד המתנגד לקדושה. כל מצווה מרסנת במידה מסוימת את הגוף ומשפילה את היצר הרע.

בע"כ [בעל כרחך] לקיום מ"ע [מצות עשה] ול"ת [ולא תעשה] ודרבנן ולקדש א"ע [את עצמו] במותר לו³⁴ שעייז הוא מברר בירורים דבי"ע ונעשה מהם העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] למעלה להמשיך עייז מ"ד [מ"ן דוכרין] מבחי מזלות דא"א

בעל כורחו, לקיים מצוות עשה ולא תעשה, וכן מצוות מדברי סופרים, ולקדש את עצמו גם בדברים המותרים לו. באמצעות כך הוא מברר את הבירורים שבעולמות בריאה, יצירה ועשיה, ומתוכם נעשית העלאת מ"ן נוקבין למעלה, כדי להמשיך באמצעותה מ"ן דוכרין מבחינת המזלות של אריך אנפין.

הדבר כופה על היצר לקיים מצוות עשה ולא תעשה ומצוות מדברי סופרים, וכן "לקדש את עצמו גם בדברים המותרים". באמצעות כך האדם מברר את הניצוצות שבעולמות התחתונים, ומעלה מ"ן נוקבין הממשיכים מ"ן דוכרין ממזלות אריך אנפין.

והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' ומדרגת ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שבבחי' חיצוניות דהיינו ממעשה המצות וקיומן בפועל ממש וסיגוף הגוף והכנעת היצה"ר [היצר הרע] במעשה וכנ"ל שאפי' [שאפילו] בתינוק שייך בו בחי' זו וזהו מצות מילה כנ"ל.

והנה, כל זה הוא הבחינה והמדרגה של העלאת מ"ן נוקבין שבחיצוניות: כלומר, על ידי עשיית המצוות וקיומן בפועל ממש, סיגוף הגוף והכנעת היצר הרע במעשה. וכאמור לעיל, בחינה זו שייכת אפילו בתינוק, וזהו מצות מילה, כנוכח לעיל.

כל זה הוא העלאת מ"ן נוקבין בחיצוניות, באמצעות המעשה עצמו: קיום המצוות בפועל וריסון הגוף. משום כך הדבר שייך אפילו בתינוק, כפי שרואים במצוות מילה.

אך יש עוד מדרגה ב' והוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בבחי' פנימית דהיינו להיות מתפעל ומתלהב ברשפי אש האהבה אליו ית' וכן ביראה ופחד ה' שזהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בבחי' פנימית.

אך יש מדרגה שנייה: העלאת מ"ן נוקבין בפנימיות, כלומר, להיות מתפעל ולהתלהב ברשפי אש האהבה אליו יתברך, וכן ביראה ובפחד מה'. זוהי העלאת מ"ן נוקבין בפנימיות.

המדרגה השנייה היא העלאת מ"ן נוקבין בפנימיות: התעוררות ולהט של אהבה לה', וכן יראה ופחד ממנו.

ועדיז הוא ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של המלאכים שאומרים קדוש שבוערים באהבה ושלחבת עזה וכלות נפשם אליו ית'

וכך גם העלאת מ"ן נוקבין של המלאכים האומרים "קדוש": הם בוערים באהבה ושלחבת עזה, ונפשם כלה אליו יתברך.

המלאכים האומרים "קדוש" מעלים מ"ן נוקבין בדרך פנימית זו: הם בוערים באהבה ושלחבת עזה, ונפשם נכספת לה'.

(וזהו ההפרש בין העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שע"י התפלה להעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שע"י המצות ששניהם

הם בחיי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מבירורים כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער³⁵ א' פרק א' וז"ל [וזה לשונו]

(וזהו ההבדל בין העלאת מ"ן שבאה באמצעות התפילה לבין העלאת מ"ן שבאה באמצעות המצות: שתיהן הן בחינת העלאת מ"ן מתוך הבירורים, כפי שכתוב בפרי עץ חיים, שער א', פרק א'; ואלו דבריו:

הסוגריים הארוכים מסבירים כעת את ההבדל בין תפילה למצות. שתיהן מעלות ניצוצות מבירורים, כפי שכתוב בפרי עץ חיים; הקטע נמצא בשער א', פרק ז', כפי שמצוין בהערת קה"ת.

והנה אי אפשר שיתבררו הניצוצין מאליהן אם לא ע"י מי שיבררו אותם³⁶ והוא כי ע"י התפלה והמצות כולם של בני אדם התחתונים נעשה הבירור הזה כו' עכ"ל [עד כאן לשונו].

"הנה אי אפשר שהניצוצות יתבררו מאליהם, אלא רק באמצעות מי שיברר אותם; כלומר, הבירור הזה נעשה באמצעות התפילה וכל המצות של בני האדם התחתונים" וכו'. עד כאן לשונו.

פרי עץ חיים: הניצוצות אינם יכולים להתברר מאליהם; משהו צריך לברר אותם, והדבר נעשה באמצעות התפילה וכל המצות של בני האדם כאן למטה.

אך התפלה עיקרה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית שהוא קיום מצות ואהבת והיראה והביטול ולכן נקראת עבודה שבלב³⁷ למסור נפשו ורצונו אליו ית' וכמ"ש בזה בפ' אחרי בד"ה כי ביום הזה יכפר³⁸ כו'

אך עיקרה של התפילה הוא העלאת מ"ן של הפנימיות, שהיא קיום המצוה "ואהבת", וכן היראה והביטול; ולכן היא נקראת "עבודה שבלב" — למסור את נפשו ואת רצונו אליו ית', כפי שכתוב על כך בפרשת אחרי, במאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר" וכו'.

אולם עיקרה של התפילה הוא העלאת פנימית: האהבה שעליה נצטוונו ב"ואהבת", יחד עם היראה והביטול. לכן היא נקראת "עבודה שבלב" — מסירת הנפש והרצון לה'.

והמצות הן העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בחיצוניות וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער פנימית וחיצוניות דרוש ג' וז"ל [וזה לשונן] והוא שכל בחי' מעשה בחיצוניות ולכל בחי' דבור ותפלה הוא בפנימיות³⁹ עכ"ל [עד כאן לשונן] וכמ"ש מזה פ' חיי שרה בד"ה ע"ן בע"ח [בעץ חיים]:⁴⁰

והמצוות הן העלאת מ"ן בחיצוניות, כפי שכתוב בעץ חיים, שער פנימיות וחיצוניות, דרוש ג'; ואלו דבריו: "כל בחינת מעשה היא בחיצוניות, ואילו כל בחינת דיבור ותפילה היא בפנימיות". עד כאן לשונן. וכפי שכתוב על כך בפרשת חיי שרה, במאמר המתחיל "ע"ן בעץ חיים".

המצוות הן ההעלאה החיצונית, כפי שכתוב בעץ חיים: המעשה שייך לחיצוניות, ואילו הדיבור והתפילה שייכים לפנימיות. הסוגריים מסתיימים בהפניה נוספת בתורה אור, פרשת חיי שרה.

6 והנה באמת יש מעלה בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות מה שאינו נמצא בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין]

דפנימית ויש מעלה בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית מה שאינו בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות.

והנה, לאמיתו של דבר, יש מעלה בהעלאת מ"ן של החיצוניות, שאינה קיימת בהעלאת מ"ן של הפנימיות; ויש מעלה בהעלאת מ"ן של הפנימיות, שאינה קיימת בהעלאת מ"ן של החיצוניות.

לכל אחד מסוגי ההעלאה יש מעלה שחסרה באחר. כעת מציב אדמו"ר הזקן את שני הסוגים זה לצד זה.

המעלה שבהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות שהוא בחי' מעשה היינו שע"ז נמשך המ"ד [המ"ן דוכרין] ממקום גבוה היינו מבחי' המקיפים לפי שבחי' החיצוניות שרשו מבחי' המקיפים

המעלה שבהעלאת מ"ן של החיצוניות, שהיא בחינת מעשה, היא שעל ידה נמשכים המ"ד ממקום גבוה, כלומר מבחינת המקיפים, מפני ששורש החיצוניות הוא בבחינת המקיפים;

ההעלאה החיצונית, באמצעות מעשה, ממשיכה מ"ד ממקור גבוה יותר — המקיפים, שהם אורות נשגבים מכדי להתלבש בכלי. הסיבה לכך היא שמה שהוא החיצוני ביותר למטה, שורשו הוא הגבוה ביותר למעלה.

דהיינו שממשיכים שפע המ"ד [המ"ן דוכרין] מן המזלות דאריך שהן בחי' מקיפים (וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער י"ב פ"ה) משא"כ העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית ממשיך מ"ד [מ"ן דוכרין] מבחי' הא"פ [האור פנימי] שהוא למטה במדרגה מבחי' המקיפים.

כלומר, ממשיכים את שפע המ"ד מהמזלות דאריך [אנפין], שהם בחינת מקיפים (וראו פרי עץ חיים, שער י"ב, פרק ה'); ואילו העלאת מ"ן של הפנימיות ממשיכה מ"ד מבחינת האור הפנימי, שהוא במדרגה נמוכה מבחינת המקיפים.

באופן מסוים, ההמשכה באה מהמזלות דאריך אנפין, שהם מקיפים. ההעלאה הפנימית ממשיכה מהאור הפנימי, המתלבש בכלי, והוא מדרגה נמוכה יותר.

והמעלה הנמצאת בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית היינו שהמ"ד [שהמ"ן דוכרין] נמשך מבחי' פנימית ועי"ז מתלבש בתוך הכלי ממש ומתגלה בו בבחי' גילוי.

והמעלה שבהעלאת מ"ן של הפנימיות היא שהמ"ד נמשכים מבחינת הפנימיות, ועל ידי כך מתלבשים בתוך הכלי עצמו ומתגלה בו גילוי ממש.

להעלאת הפנימית יש מעלה משלה: האור שהיא ממשיכה בא מבחינה פנימית, ולכן מתלבש בתוך הכלי עצמו ומתגלה בו.

משא"כ בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות שאע"פ [שאף על פי] שהמ"ד [שהמ"ן דוכרין] נמשך ממקום גבוה יותר מבחי' מקיפים אך אינו מתגלה בבחי' גילוי בהכלי רק בבחינת מקיף

ואילו בהעלאת מ"ן של החיצוניות, אף שהמ"ד נמשכים ממקום גבוה יותר, מבחינת המקיפים, הם אינם מתגלים בכלי בגילוי ממש, אלא רק בבחינת מקיף,

האור שההעלאת החיצונית ממשיכה, אף שהוא גבוה יותר, אינו מתגלה בתוך הכלי. הוא שורה עליו רק בבחינת מקיף, מסביב ומלמעלה.

שהוא כמ"ש כצנה רצון תעטרנו^{41,42} כצנה זו שמגין על האדם כך הרצון עליון הנמשך על ידי מעשה המצות תעטרנו להאדם בבחי' אור מקיף וכמ"ש כי אתה⁴³ ה' מחסי עליון שמת מעונך כו'.

כמו שנאמר: "כצינה רצון תעטרנו": כשם שהצינה מגינה על האדם, כך הרצון העליון, הנמשך על ידי קיום המצוות, עוטף את האדם בבחינת אור מקיף; וכמו שנאמר: "כי אתה ה' מחסי, עליון שמת מעונך" וגו'.

בתהילים ה' נאמר שה' עוטף את הצדיק בחסד כמו בצינה: הרצון העליון הנמשך על ידי המצוות מקיף את האדם כאור מקיף ומגן עליו, אף שאינו מורגש בתוכו. גם תהילים צ"א מתאר את ה' כמחסה וכמעון המקיפים את האדם.

(וביאור הדבר הנה ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בפנימית שהוא כתפלה מה שהאדם מעורר אהוי"ר [אהבה ויראה] בנפשו ועי"ז נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' אהוי"ר [אהבה ויראה] עילאין מבחי' אצילות להתגלות בנפשו שתפול עליו מלמעלה פחד ה' ואהבה רבה כמ"ש בהערה לתיקון חצות

(וביאור הדבר: הנה, העלאת מ"ן של הפנימיות היא כתפילה, כשהאדם מעורר בנפשו אהבה ויראה; ועל ידי כך נמשכת אתערותא דלעילא מבחינת האהבה והיראה העליונות, מבחינת אצילות, להתגלות בנפשו, עד שיפלו עליו מלמעלה פחד ה' ואהבה רבה, כמו שכתוב בהערה לתיקון חצות.

בקטע מוסגר מוסבר שבתפילה האדם מעורר בעצמו אהבה ויראה, ובעקבות זאת מתגלות בנפשו האהבה והיראה העליונות של אצילות, עד שפחד ה' ואהבה רבה "נופלים עליו מלמעלה". לשם כך מובאת ההערה לתיקון חצות.

נמצא זה המ"ד [המ"ן דוכרין] מתגלה בנפשו בבחי' גילוי ממש. משא"כ המשכת האור שע"י מעשה המצוה אינו מאיר רק בבחי' מקיף על הנפש ולא בבחי' פנימי [פנימיות / פנימית] ממש ועוד אפשר לומר כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו⁴⁴ וז"ל [זוה לשונו]

נמצא שהמ"ד האלה מתגלים בנפשו בגילוי ממש. ואילו האור הנמשך על ידי מעשה המצווה מאיר רק בבחינת מקיף על הנפש, ולא בפנימיות ממש. ועוד אפשר לומר, כפי שכתוב באגרת הקודש בסופה, וזו לשונה:

נמצא שהאור הנמשך בתפילה מתגלה בפנימיות הנפש, ואילו האור הנמשך על ידי המצווה מאיר על הנפש רק מבחוץ, כמקיף. הבדל נוסף מובא מהקטע המופיע בסוף איגרת הקודש.

אבל התפלה היא המשכת אור א"ס ב"ה לבי"ע כו' לשנות הנבראים מכמות שהם שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולידה ויצמיחה⁴⁵ משא"כ בתומ"צ [בתורה ומצות] שאין שינוי בקלף התפילין כו' ע"ש

"אבל התפילה היא המשכת אור אין סוף, ברוך הוא, לבריאה, יצירה ועשיה וכו', כדי לשנות את הנבראים מכפי שהם, כך שהחולה יתרפא, והגשם ירד מן השמים לארץ ויצמיח בה יכול; ואילו בתורה ובמצוות אין שינוי בקלף התפילין וכו'; עיינו שם.

התפילה ממשיכה את אור אין סוף עצמו אל העולמות התחתונים, ובכוחה לשנות את הנבראים, כך שהחולים מתרפאים והגשם יורד. בתורה ובמצוות אין שינוי בחפץ הגשמי, כגון קלף התפילין.

והנה תורה ומצות הם ג"כ פנימיות וחיזוניות ועמ"ש מזה במ"א בביאור לפסוק וידבר אלקים את כל הדברים ובביאור ע"פ אלה מסעי):

והנה גם בתורה ובמצוות יש פנימיות וחיזוניות; ועיינו במה שנכתב על כך במקום אחר, בביאור לפסוק "וידבר אלקים את כל הדברים" ובביאור על הפסוק "אלה מסעיו".

גם בין התורה והמצוות יש יחס של פנימיות וחיזוניות, כפי שמוסבר בשני המאמרים המצוטטים.

קטע 4 • 71-8

שלוש מדרגות: חיזוניות, פנימיות ומקיף

7 ג ומעתה נבוא לענין מ"ש בזהר דישראל ומלאכים⁴⁶ מקדשי ל"י לעילא ותתא כולא כחדא. דהנה בדרך

כלל ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של נש"י [נשמות ישראל]

3. כעת נעבור לענין דברי הזוהר, שישראל והמלאכים "מקדשים אותו למעלה ולמטה, כולם כאחד". והנה, באופן כללי, העלאת מ"ן של נשמות ישראל,

סעיף ג עוסק בדברי הזוהר שישראל והמלאכים "מקדשים אותו למעלה ולמטה, כולם כאחד". תחילה נידון האופן שבו נשמות ישראל מעלות מ"ן.

כמו שהם למטה מלובשים בגוף נקרא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בבחי' חיצונית לגבי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמלאכים שאינן בגופות גשמיים ולכן מתלהבים ברשפי אש האהבה בפנימי' [בפנימיות / בפנימית] וכן ביראה זעות מחיל כסא.

כאשר הן למטה, מלובשות בגוף, נקראת העלאת מ"ן בבחינת חיצונית, ביחס להעלאת מ"ן של המלאכים, שאינם בגופים גשמיים. לכן הם מתלהבים בפנימיות ברשפי אש האהבה, וכך גם ביראה, "רועדים מאימת הכיסא".

נשמות המלובשות בגוף מעלות מ"ן בדרך החיצונית, לעומת המלאכים שאינם בגופים גשמיים. לכן המלאכים כווערים בפנימיות באהבה ורועדים ביראה מפני הכיסא.

8 ולכן העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמלאכים נקרא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית. וזהו החילוק שבין הקדושה שישראל מקדשים למטה ובין העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של קדושת המלאכים ויש עוד מדרגה שלישית בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] והוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמקיפים עצמן.

לכן העלאת מ"ן של המלאכים נקראת העלאת מ"ן של פנימיות. וזהו ההבדל בין הקדושה שישראל מקדשים למטה ובין העלאת מ"ן של קדושת המלאכים. ויש מדרגה שלישית בהעלאת מ"ן, והיא העלאת מ"ן של המקיפים עצמם:

לכן העלאת מ"ן של המלאכים נקראת העלאת מ"ן של פנימיות, וזהו ההבדל בין הקדושה שישראל אומרים למטה ובין זו של המלאכים. יש גם מדרגה שלישית: העלאת מ"ן של המקיפים עצמם.

דהיינו הנשמות כמו שהם למעלה בלתי מלובשים בגוף. שזהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מבחי' מקיפים עצמן כי הנשמה

כלומר, הנשמות כפי שהן למעלה, ואינן מלובשות בגוף. וזהו העלאת מ"ן מבחינת המקיפים עצמם, שכן הנשמה,

המדרגה השלישית שייכת לנשמות כפי שהן למעלה, קודם שהן מתלבשות בגוף. העלאתן באה מן המקיפים עצמם.

כמו שהיא למעלה אין לה גוף וכלי המגביל כלל משא"כ המלאכים שיש להם גופים שהם רוחות ואש לוחט.⁴⁷

כפי שהיא למעלה, אין לה גוף ואין לה כלי מגביל כלל; ואילו למלאכים יש גופים, שהם רוחות ואש לוחטת.

לנשמה כפי שהיא למעלה אין כלל גוף או כלי שמגביל אותה. למלאכים, לעומת זאת, יש גופים, אף שהם רוחניים, והם עשויים "רוחות ואש לוחטת", כלשון תהלים קד.

וכמ"ש מזה במ"א בד"ה מזמור שיר⁴⁸ חנוכת הבת⁴⁹ ולכן העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דנשמות שבלי גופים נקרא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמקיפים לגבי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמלאכים

וכך נכתב על כך במקום אחר, במאמר המתחיל "מזמור שיר חנוכת הבית". לכן העלאת מ"ן של הנשמות שאין להן גופים נקראת העלאת מ"ן של המקיפים, ביחס להעלאת מ"ן של המלאכים.

המאמר "מזמור שיר חנוכת הבית" מסביר זאת בהרחבה. ביחס למלאכים, העלאת מ"ן של נשמות בלי גופים היא אפוא העלאת המקיפים.

(אך כבר נתבאר למעלה דעיקר האתעדלית [האתערותא דלתתא] והעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] זהו מנשמות ישראל המלובשים למטה בגוף. אשר ע"כ צ"ל דבחינת העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שבבחי מקיף שייך ג"כ למטה ממש בנשמה המלובשת בגוף.

(אולם כבר הוסבר למעלה שעיקר אתערותא דלתתא והעלאת מ"ן באות מנשמות ישראל המלובשות למטה בגוף. לכן יש לומר שגם בחינת העלאת מ"ן שבבחינת מקיף שייכת ממש למטה, בנשמה המלובשת בגוף.

הסוגריים מעלים קושי: עיקר העלאת מ"ן בא מנשמות המצויות בגופים למטה. לכן גם העלאת מ"ן הסוג המקיף חייבת להיות אפשרית למטה, בנשמה המלובשת בגוף.

וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] במ"א בד"ה ראה ריח בני^{51, 50} גבי ריח בוגדיו⁵² שבחי תשובה הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שבבחי מקיף כו' וכן בכל אדם צ"ל כל ימיו בתשובה⁵³

וכפי שהוסבר במקום אחר, במאמר המתחיל "ראה ריח בני", לגבי "ריח בוגדיו", שבחינת התשובה היא העלאת מ"ן שבבחינת המקיף וכו'; וכך גם כל אדם צריך להיות בתשובה כל ימיו.

המאמר "ראה ריח בני" מסביר שהתשובה, החזרה אל ה', היא העלאת המקיף. חז"ל דורשים את "ריח בגדיו" כ"ריח בוגדיו", כלומר, אפילו חוטי ישראל מפיצים ריח טוב; ומכיוון שאדם צריך להיות בתשובה כל ימיו, הדבר שייך לכל אדם.

וזהו בחי' בכל מאדך שהוא בחי' גלי גבול של הכלי והיינו בחי' מקיף אלא שזהו באמת בחי' גילוי מן הנשמה שלמעלה מן הגוף שבבחי מקיף וכמ"ש במ"א סד"ה שמאלו תחת לראשי.⁵⁴

וזהו בחינת "בכל מאדך", שהיא בחינה של חריגה מגבולות הכלי, כלומר בחינת המקיף; אלא שלמעשה זוהי בחינה של גילוי מן הנשמה שלמעלה מן הגוף, שהיא בבחינת מקיף, וכפי שכתב במקום אחר, בסוף המאמר המתחיל "שמאלו תחת לראשי":

זוהי בחינת "בכל מאדך": חריגה מגבולות הכלי, שהיא בחינת המקיף. זהו גילוי של הנשמה כפי שהיא למעלה מן הגוף, כפי שמסביר המאמר "שמאלו תחת לראשי".

שבכל מאדך הוא בחי' עבודת עיקר הנשמה היינו בחי' המקיף כו' והמכוון שהמקיף מאיר בבחי' הנשמה שבגוף להיות בחי' בכל מאדך ועד"ז נתבאר בד"ה שאו את ראש כו' לגלגלתם⁵⁵ בפ' במדבר.

ש"בכל מאדך" היא בחינת עבודת עצם הנשמה, כלומר בחינת המקיף וכו'. הכוונה היא שהמקיף מאיר בבחינת הנשמה שבגוף, כדי שתהיה בחינת "בכל מאדך". ובדרך זו הוסבר גם במאמר המתחיל "שאו את ראש" וכו', "לגולגלותם", בפרשת במדבר,

שם מוסבר ש"בכל מאדך" היא עבודת עצם הנשמה, המקיף שלה, המאיר בנשמה שבתוך הגוף. אותו רעיון מוסבר במאמר "שאו את ראש... לגולגלותם" שבפרשת במדבר.

ובדיה כי תצא⁵⁶ להמשיך גילוי אלקות מבחי מזל היא הנשמה שלמעלה מן הגוף כו'. ובביאור ע"פ ששים המה מלכות.⁵⁷ בענין חסידים הראשונים⁵⁸ כו' ע"ש ובדיה ויקהל משה^{59, 60} בענין הנשמה יתירה שמתגלה בשבת⁶¹ כו'.

וכן בדיבור המתחיל "כי תצא", על המשכת גילוי אלקות מבחינת מזל, שהיא הנשמה שלמעלה מן הגוף וכו'; ובביאור על הפסוק "שישים המה מלכות", בענין "חסידים הראשונים" וכו', עיין שם; ובדיבור המתחיל "ויקהל משה", בענין הנשמה היתרה שמתגלה בשבת וכו'.

נזכרים כאן עוד שלושה מקבילים: המאמר "כי תצא", העוסק בהמשכת אלקות מן המזל, הנשמה שלמעלה מן הגוף; הביאור על "שישים המה מלכות", העוסק בחסידים הראשונים; והמאמר "ויקהל משה", העוסק בנשמה היתרה שמתגלית בשבת.

והנה בכל לבבך ובכל נפשך זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית אך פ"י בכל נפשך הוא ג"כ לבושי הנפש מודומ"ע [מחשבה דבור ומעשה] אשר המעשה הוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות כו'.

והנה, "בכל לבבך ובכל נפשך" הוא העלאת מ"ן של הפנימיות; אך פירוש "בכל נפשך" כולל גם את לבושי הנפש — מחשבה, דיבור ומעשה — והמעשה הוא העלאת מ"ן של החיצוניות וכו'.

"בכל לבבך ובכל נפשך" הן העלאת פנימית. אולם "בכל נפשך" כולל גם את לבושי הנפש — מחשבה, דיבור ומעשה — והמעשה הוא ההעלאת החיצונית.

נמצא בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך⁶² זהו ג' בחינות העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הנ"ל וג' בחי' אלו י"ל [יש לומר] שזהו כענין ג' בחי' מזון לבוש בית המבואר במ"י כי מזון היינו א"פ [אור פנימי].

נמצא ש"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" הן שלוש הבחינות של העלאת מ"ן שנזכרו לעיל. וייתכן ששלוש הבחינות האלה דומות לענין שלוש הבחינות מזון, לבוש ובית, המבואר במקום אחר; שכן מזון הוא אור פנימי;

שלושת הביטויים שבקריאת שמע מקבילים אפוא לשלושה סוגים של העלאת מ"ן, וגם לשלושה דברים שהאדם זקוק להם: מזון, לבוש ובית. המזון, שנכנס לתוך הגוף, הוא האור הפנימי.

ולבוש זהו מעשה המצות והוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות. ובית זהו בכל מאדך כו' כמ"ש סד"ה השמים כסאי⁶³

ולבוש הוא קיום המצוות, והוא העלאת מ"ן של החיצוניות; ובית הוא "בכל מאדך" וכו', כמו שכתוב בסוף המאמר המתחיל "השמים כסאי".

הלבוש, הנלבש מבחוץ, הוא קיום המצוות — ההעלאת החיצונית. הבית, המקיף את האדם כולו, הוא "בכל מאדך", המקיף.

נמצא יש גי' מדרגות בהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] היינו בחי' מקיפים ופנימים וחיצוניות והן דרך כלל גי' עולמות בריאה יצירה עשיה

נמצא שיש שלוש מדרגות בהעלאת מ"ן: בחינת המקיפים, הפנימיות והחיצוניות. ובכללות, אלה הם שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה.

לסיכום, להעלאת מ"ן שלוש מדרגות: המקיפים, הפנימיות והחיצוניות. בכללות, הן מקבילות לשלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה.

כי יוצר אור ובורא חשך⁶⁴ שיצירה נקרא אור פנימי ובריאה נקרא חשך ר"ל [רוצה לומר] בחי' מקיף שאינו מושג ביצירה וכך הוא סדר ההשתלשלות שמהמקיף נמשך אח"כ הארה להיות בבחי' א"פ [אור פנימי] ועצם האור נשאר בבחי' מקיף.

שכן "יוצר אור ובורא חשך": יצירה נקראת אור פנימי, ובריאה נקראת "חושך", כלומר בחינת מקיף שאינו מושג ביצירה. כך הוא סדר ההשתלשלות: מן המקיף נמשכת אחר כך הארה שתהיה בבחינת אור פנימי, ואילו עצם האור נשאר בבחינת מקיף.

ישעיהו אומר שה' "יוצר אור ובורא חשך": יצירה היא אור פנימי, ואילו בריאה היא "חושך" — מקיף גבוה מכדי להיות מושג ביצירה. כך האור משתלשל: מן המקיף יורדת הארה כאור פנימי, ואילו עצם האור נשאר מקיף.

קטע 5 • 91-11

שלושת העדרים של יעקב

9 ואח"כ מהא"פ [מהאור פנימי] נעשה מקיף למטה בעולם תחתון שנחשב האור מקיף התחתון בחי' חיצוניות לגבי הא"פ [האור פנימי] שלמעלה ממנו כו'.

ואחר כך, מן האור הפנימי נעשה למטה אור מקיף בעולם נמוך יותר, כך שהאור המקיף התחתון נחשב לבחינת חיצוניות ביחס לאור הפנימי שמעליו וכו'.

שרשרת ההשתלשלות נמשכת: האור הפנימי של עולם אחד נעשה בתורו אור מקיף לעולם שמתחתיו. ביחס לאור הפנימי שמעליו, האור המקיף התחתון נחשב לחיצוניות.

וזהו בחי' עשייה [ומ"מ עשייה שרשו לעילא כנ"ל שהחיצוניות שרשו גבוה מהא"פ [מהאור פנימי] כו' וכמ"ש ג"כ ע"פ יביאו לבוש מלכות⁶⁵ איך התהוות העשייה

וזו בחינת עשייה. [אף על פי כן, שורשה של עשייה הוא למעלה, כפי שנאמר לעיל, שכן שורש החיצוניות גבוה משורשו של האור הפנימי וכו'; וכפי שנכתב גם על הפסוק "יביאו לבוש מלכות", כיצד התהוות העשייה

המדרגה התחתונה והחיצונית הזאת היא עולם העשייה, עולם הפעולה. ההערה שבסוגריים המרובעים מזכירה את הכלל שנאמר קודם, שלחיצוניות יש שורש גבוה משורשו של האור הפנימי, ומפנה לביאור הפסוק במגילת אסתר, "יביאו לבוש מלכות".

גשמיות הוא דייקא מבחי' סכ"ע [סובב כל עלמין] וכמ"ש בזהר וירא (קט"ו א') עשייה איהו לעילא^{66, 67} כו' וכי' בפ' בהר דק"ח ע"ב].

[כלומר,] הגשמיות היא דווקא מבחינת סובב כל עלמין; וכפי שנכתב בזהר, פרשת וירא (קט"ו א'): "עשייה איהו לעילא" וכו'; וכך גם בפרשת בהר, דק"ח ע"ב.]

שם מוסבר שעשייה, עולם הקיום הגשמי, נובעת דווקא מסובב כל עלמין, האור המקיף את כל העולמות. הוזהר אומר זאת גם בפרשת וירא: "עשייה איהו לעילא", וכן בפרשת בהר.

וזהו ענין ג' העדרים ששלח יעקב מנחה לעשו אחיו שהוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לעולם התהו שמשם נפלו הכלים ונשברו ונתהוה מזה עשו וכמ"ש בדי"ה

וזהו ענין שלוש העדרים ששלח יעקב כמנחה לעשו אחיו: זו העלאת מ"ן לעולם התהו, שממנו נפלו הכלים ונשברו, ומכך התהווה עשו; וכפי שנכתב במאמר המתחיל

שלוש המדרגות מתגלות כעת במנחה ששלח יעקב לעשו, בשלושה עדרים נפרדים. עשו נובע מעולם התהו, עולם ה"כאוס" שכליו נפלו ונשברו, ולכן המנחה ששלח אליו יעקב הייתה העלאת מ"ן לעולם זה.

ויקח מן הבא בידו⁶⁸ וג' עולמות ביי"ע הן שנתהו משבה"כ [משבירת הכלים] לכן העלה מ"ן [מ"ן נוקבין] ג' עדרים שהן ג' בחי' הנ"ל מקיפים ופנימיים וחיצוניות.

"ויקח מן הבא בידו". שלוש העולמות בריאה, יצירה ועשיה התהו משבירת הכלים; לכן העלה מ"ן בשלושה עדרים, שהם שלוש הבחינות שנזכרו לעיל: מקיפים, פנימיים וחיצוניות.

המאמר על הפסוק "ויקח מן הבא בידו" מבאר ענין זה. מאחר שלוש העולמות בריאה, יצירה ועשיה התהו משבירת הכלים, יעקב העלה מ"ן בשלושה עדרים, כנגד שלוש המדרגות: מקיפים, פנימיים וחיצוניות.

10 ונקרא כל א' עדר בפ"ע [כפני עצמו] שהוא בחי' ומדרגה משונה ומובדל מזולתה. כמו החילוק בין נשמות שבגופים לגבי המלאכים. וכן חילוק מדרגת המלאכים שהם בגופות רוחניים לגבי הנשמות שהם בלי גוף כלל.

וכל אחד נקרא עדר כפני עצמו, משום שהוא בחינה ומדרגה שונה ונבדלת מזולתה. כך, למשל, יש הבדל בין הנשמות שבגופים לבין המלאכים; וכך גם יש הבדל בין מדרגת המלאכים, שהם בגופים רוחניים, לבין הנשמות שאין להן גוף כלל.

כל מדרגה היא "עדר" נפרד, משום שהיא שונה במהותה מן האחרות. הנשמות שבגופים שונות מן המלאכים, והמלאכים, שגופיהם רוחניים, שונים מן הנשמות שלמעלה, שאין להן גוף כלל.

11 וז"ש [וזהו שכתוב] עדר עדר לבדו⁶⁹ כוי ויצו את הראשון⁷⁰ כוי ויצו גם את השני גם את השלישי⁷¹ כוי הרי חלקם לד' מדרגות ממש.

וזהו [פירוש] הכתוב "עדר עדר לבדו" וכו', "ויצו את הראשון" וכו', "ויצו גם את השני גם את השלישי" וכו'. הרי שחילק אותם לארבע מדרגות ממש.

הפסוקים מתארים את יעקב מוסר "עדר עדר לבדו" ונותן הוראות נפרדות לראשון, לשני ולשלישי. כך הוא הפריד את העדרים למדרגות מובחנות; כאן נאמר "ארבע" מדרגות, אף שהדיון לפני כן ואחר כך עוסק בשלוש.

אף שדרף פרט גם בכל מדרגה מג' מדרגות הללו שי בה כמה ריבוא רבבות בחי' ומדרגות שונות זה מזה מ"מ כולם בבחי' סוג א' כמו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות נקרא דרך כלל העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דעשייה

אף שבפרט, גם בכל אחת משלוש המדרגות הללו יש ריבוא רבבות בחינות ומדרגות שונות זו מזו, בכל זאת כולן מסוג אחד; למשל, העלאת מ"ן של החיצוניות נקראת בדרך כלל העלאת מ"ן של עשייה.

בכל אחת משלוש המדרגות יש אינספור מדרגות שונות, ובכל זאת כל מדרגה היא מסוג אחד. למשל, כל העלאת מ"ן באמצעות מעשים נקראת בדרך כלל העלאת מ"ן של עשייה.

וזהו כמשל העדר א' אף שבעדר זה יש ג"כ כמה מדרגות יש שעיקר עבודתם בצדקה וגמ"ח [וגמילות חסדים] ויש שעיקר עבודתם בעסק התורה ויש שעיקר עבודתם בתפלה ויש בתענית וכיוצא בזה ועכ"ז [ועם כל זה] כללותם קומה אחת

וזה דומה למשל לעדר אחד: אף שבעדר זה יש גם כמה מדרגות — יש שעיקר עבודתם בצדקה ובגמילות חסדים, יש שעיקר עבודתם בעיסוק בתורה, יש שעיקר עבודתם בתפילה, ויש בתענית וכיוצא בזה — בכל זאת כללותם היא קומה אחת.

בעדר אחד יש סוגים רבים: בין העובדים באמצעות מעשים, יש המצטיינים בצדקה ובחסד, יש בלימוד תורה, יש בתפילה ויש בתענית. ובכל זאת, כשהם נלקחים יחד, הם מהווים קומה אחת, שלמות אחת.

וכמו עד"מ בעדר אחד יש כמה שינויים בצאן זה מראהו וקומתו וטובו כך וזה כך מ"מ הכל עדר א' והעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דפנימית הוא בחי' וסוג אחר כוי

וכמו, למשל, שבעדר אחד יש כמה הבדלים בין הצאן — מראהו, גובהו ואיכותו של זה כך, ושל זה כך — ובכל זאת הכול עדר אחד. ואילו העלאת מ"ן של פנימיות היא בחינה וסוג אחרים וכו';

הכבשים שבעדר אחד נבדלים במראה, בגודל ובאיכות, ובכל זאת כולם עדר אחד. לעומת זאת, העלאת מ"ן הפנימית היא מסוג אחר לגמרי.

ולכן נקי עדר בפ"ע [בפני עצמו] כוי והעלה יעקב מ"ן [מ"ן נוקבין] מכל ג' בחי' אלו להמשיך עי"ז מ"ד [מ"ן דוכרין] משרשן ומקורן בעולם התהו:

ולכן היא נקראת עדר בפני עצמו וכו'. ויעקב העלה מ"ן מכל שלוש הבחינות הללו, כדי להמשיך על ידי כך מ"ד משורשן ומקורן בעולם התהו.

לכן העלאת מ"ן הפנימית היא עדר בפני עצמו. יעקב העלה מ"ן מכל שלוש המדרגות, כדי להמשיך מ"ד משורשן ומקורן בעולם התהו.

קטע 6 • 12-14

הרחצה: עדר אחד, תאומות

12 ד והנה ע"ז נאמר כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה.⁷² כי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הנ"ל צריך ליבון ורחיצה וכענין ליבון הלכתא.

4. על כך נאמר: "כמו עדר כבשים נקבות שעלה מן הרחצה". שכן העלאת מ"ן שהוזכרה לעיל צריכה זיכוך ורחיצה, בדומה לענין ליבון ההלכה.

סעיף 4 עובר למילים "שעלה מן הרחצה". כל העלאת מ"ן זקוקה לליבון ולרחיצה, כדי שתזדכך ותתנקה, בדומה ל"ליבון" הנדרש בהלכה — בירור שהופך אותה לברורה ומדויקת.

ורל שכל ההלכות שהם שיתא סדרי משנה צריכים ליבון ורחיצה וכן במעשה המצות כוי והכל ע"י משה רעיא מהימנא.

כלומר, כל ההלכות, שהן ששת סדרי המשנה, זקוקות לליבון ולרחיצה; וכך גם קיום המצוות וכו'. והכול נעשה באמצעות משה, הרועה הנאמן.

כל ההלכות שבששת סדרי המשנה זקוקות לליבון ולרחיצה אלה, וכך גם קיום המצוות בפועל. הכול נעשה באמצעות משה, הרועה הנאמן, הרוחץ את צאנו.

13 והיינו כי במשה כתיב כי מן המים משיתיהו⁷³ דהיינו מבחי' ים החכמה העליונה וכל התורה אינה אלא כד מן הים ותמלא כדה⁷⁴ כוי

וזהו משום שעל משה נאמר: "כי מן המים משיתיהו" — כלומר, מן הבחינה של ים החכמה העליונה; וכל התורה אינה אלא כד מן הים, "ותמלא כדה" וכו'.

משה נקרא כך משום "כי מן המים משיתיהו", והמים מתפרשים כים החכמה העליונה. התורה כולה היא רק כד שנשאב מאותו ים, כפי שנאמר על רבקה: "ותמלא כדה" ליד המעיין.

ונקרא בחי' זו ג"כ בעבר הנהר למעלה מבחי' הנהר נהר הוא מלשון המשכה שנמשך דרך השתלשלות מעילה לעילה לפי ערך כמ"ש ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד⁷⁵ כו' ועבר הנהר הוא למעלה מההשתלשלות.

בחינה זו נקראת גם "בעבר הנהר", למעלה מבחינת הנהר. "נהר" הוא לשון המשכה: זרימה הנמשכת דרך השתלשלות, מעילה לעילה ובהתאם למדרגתה, כמו שנאמר: "ונהר יוצא מעדן... ומשם יפרד" וכו'. "עבר הנהר" הוא למעלה מן ההשתלשלות.

בחינה זו נקראת גם "בעבר הנהר". נהר הוא זרימה הדרגתית, מסיבה לתוצאה, כשכל שלב מותאם לשלב שקדם לו, כמו הנהר היוצא מעדן ואחר כך נפרד; מה שנמצא "בעבר הנהר" עומד למעלה מכל סדר ההשתלשלות.

ומשם נמשך המשכת מיין דוכרין שמרחיץ ומלבן את המיין [המיין נוקבין] כו' (ועמ"ש ע"פ ואלה שמות⁷⁶ מענין ליבון הלכתא ובד"ה אסרי לגפן בענין כבס ביין לבושו⁷⁷ ובד"ה לא תהיה כו' את מספר ימיך אמלא⁷⁸).

ומשם נמשכת המשכת מיין דוכרין, המרחיצים ומלבינים את המיין נוקבין וכו'. (ועיינו כמה שנכתב על הפסוק "ואלה שמות" בענין ליבון ההלכה; ובמאמר המתחיל "אסרי לגפן", בענין "כבס ביין לבושו"; ובמאמר המתחיל "לא תהיה" וכו', בענין "את מספר ימיך אמלא").

מאותו מקור באים המיין דוכרין, המרחיצים ומלבינים את המיין נוקבין. בסוגריים מובאות הפניות למאמרים על "ואלה שמות", בענין ליבון ההלכה; על "אסרי לגפן", בענין יהודה ש"כבס ביין לבושו"; ועל הפסוק המסתיים במילים "את מספר ימיך אמלא".

ועמ"ש עוד בפ"י מן המים משיתיהו בד"ה אלה מסעי⁷⁹ ושם נת' [נתבאר] פ"י וגם דלה דלה לנו⁸⁰ שממשיך בחי' הביטול דיחוי"ע [דיחודא עילאה] בנש"י [בנשמות ישראל] שהוא כביטול הטפה בים כו' וזהו ענין הריחויץ והכיבוס של הלבושים ע"י ביטול דיחוי"ע [דיחודא עילאה].

ועיינו עוד בפירוש "מן המים משיתיהו", במאמר המתחיל "אלה מסעי". שם הוסבר גם פירוש "וגם דלה דלה לנו": משה ממשיך בנשמות ישראל את בחינת הביטול של יחודא עילאה, הדומה לביטול הטיפה בים וכו'. וזהו ענין הרחיצה והכיבוס של הלבושים באמצעות הביטול של יחודא עילאה.

המאמר על "אלה מסעי" מסביר גם את "מן המים משיתיהו" ואת דברי בנות יתרו על משה: "וגם דלה דלה לנו". משה ממשיך בנשמות ישראל את הביטול של יחודא עילאה, שבו הכול נחשב לאין לפני ה', כמו טיפה בים; ביטול זה מרחיץ ומכבס את הלבושים.

וזהו שנמשלו כעדר הרחלים דוקא שעלו מן הרחצה. דלבושים הנעשים מתומ"צ [מתורה ומצות] נמשלו לצמר רחלים. כדכתיב לבושי [לבושין / לבושים] כתלג חיור וכתוב הנותן שלג כצמר⁸¹ וגם כתיב ושער רישי [רישיה] כעמר נקא⁸² כו' וכמ"ש במ"א)

וזהו הטעם לכך שהן נמשלו דוקא ל"עדר הרחלים שעלו מן הרחצה", שכן הלבשים הנוצרים מן התורה והמצוות נמשלו לצמר רחלים. כמו שנאמר: "לבושיה כתלג חיור", וכן: "הנותן שלג כצמר", וכן נאמר: "ושער רישיה כעמר נקא" וכו', וכמו שנכתב במקום אחר.)

לכן הדימוי הוא דוקא לרחלים שעלו מן הרחצה: הלבשים של הנשמה, הנוצרים מן התורה והמצוות שלה, דומים לצמר רחלים. דניאל רואה את עתיק יומין כשלבושו לבן כשלג ושער ראשו כצמר נקי, ובתהילים נאמר: "הנותן שלג כצמר".

(ועמ"ש מענין רחלים בד"ה והניף הכהן אותם על לחם הבכורים⁸³ כפי אמור. ובד"ה צו את בני [בני ישראל] כו' את הכבש אחד תעשה)⁸⁴

(ועיינו במה שנכתב בעניין רחלים במאמר המתחיל "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים", בפרשת אמור; וכן במאמר המתחיל "צו את בני ישראל" וכו', בעניין "את הכבש אחד תעשה").

בסוגריים מובאות הפניות לשני מאמרים נוספים העוסקים ברחלים ובכבשים: "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים", בפרשת אמור, ו"צו את בני ישראל... את הכבש אחד תעשה", העוסק בקרבן התמיד.

והנה על ידי שעלו מן הרחצה אזי נעשים הג' עדרים הנ"ל כולם בבחי' עדר אחד וזהו כעדר הרחלים.

והנה, על ידי שעלו מן הרחצה, שלושת העדרים הנזכרים נעשים כולם לעדר אחד; וזהו "כעדר הרחלים":

בזכות הרחצה, שלושת העדרים הנפרדים נעשים לעדר אחד. זהו פירוש הביטוי "כעדר הרחלים" בלשון יחיד.

כעדר אחד כי כשהם בבי"ע הם בחי' ג' עדרים שמתחלקים לג' בחי' כנ"ל אבל כשעלו מן הרחצה אז נקראים עדר אחד

כעדר אחד. כאשר הם בכריאה, ביצירה ובעשיה, הם בבחינת שלושה עדרים, הנחלקים לשלוש בחינות כפי שזכר לעיל; אך לאחר שעלו מן הרחצה הם נקראים עדר אחד.

בכריאה, ביצירה ובעשיה הם שלושה עדרים, המחולקים לשלוש דרגות. לאחר שעלו מן הרחצה הם נקראים עדר אחד.

והיינו לפי שמקבלים המ"ד [המ"ן דוכרין] ממים עליונים שמלמעלה מהשתלשלות ששם הוא למעלה מגדר ההתחלקות השוה ומשוה קטן וגדול שהוא הנקי קדש העליון שהוא למעלה מבחי' קדוש בוי"ו וזהו מפני שהם מקבלים את המ"ד מן המים העליונים שלמעלה מהשתלשלות, שם הוא למעלה מגדר ההתחלקות — "השווה ומשווה קטן וגדול". בחינה זו נקראת קודש העליון, והיא למעלה מבחינת "קדוש" בוי"ו.

הם נעשים אחד מפני שהם מקבלים את המ"ד מן המים העליונים שלמעלה מהשתלשלות — בחינה שלמעלה מכל התחלקות, שבה "השווה ומשווה קטן וגדול". בחינה זו היא קודש העליון, למעלה מ"קדוש" בוי"ו.

(שהויו מורה על המשכה היא המשכת קדושתו ית' להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסכ"ע [וסובב כל עלמין] שהוא המשכה והארה בעלמא כו' משא"כ קדש בלא וי"ו אינו בגדר עלמין כלל והוא למעלה מעלה מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ומבחי' סכ"ע [סובב כל עלמין] כו' וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] ע"פ צאינה וראינה⁸⁵)

(הוי"ו מורה על המשכה, כלומר על המשכת קדושתו ית' להיות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, שהן המשכה והארה בלבד וכו'; ואילו קודש בלא וי"ו אינו בגדר עולמות כלל, והוא למעלה מעלה מבחינת ממלא כל עלמין ומבחינת סובב כל עלמין וכו'; וכפי שנתבאר לעיל על הפסוק "צאינה וראינה").

הוי"ו של "קדוש" מציינת המשכה: קדושתו של ה' נמשכת להיות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, שהם הארות בלבד. קודש בלא וי"ו אינו בגדר עולמות כלל, והוא למעלה הרבה משניהם, כפי שהתבאר על "צאינה וראינה".

ונקרא הרחצה ששם נרחץ כל פשע ועון לפי ששם אין הפגם תופס מקום וזהו וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם⁸⁶ כו'.

והיא נקראת "הרחצה", מפני ששם נרחץ כל פשע ועון, שכן שם הפגם אינו תופס מקום. וזהו "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם" וכו'.

בחינה זו נקראת "הרחצה", מפני ששם נרחץ כל פשע ועון: שם הפגם אינו תופס מקום. על כך נאמר בנבואת יחזקאל: "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם".

והנה קדוש נאמר ג"פ [ג' פעמים] שהוא ג' המשכות לג' עולמות ביי"ע משא"כ קדש בלא וי"ו לא נאמר כ"א פ"א ולא ג"פ [ג' פעמים] מפני שהוא למעלה מגדר ההתחלקות.^{87,88}

והנה, "קדוש" נאמר שלוש פעמים, כנגד שלוש המשכות לשלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה; ואילו "קדוש" בלא וי"ו נאמר פעם אחת בלבד, ולא שלוש פעמים, מפני שהוא למעלה מגדר ההתחלקות.

"קדוש" נאמר שלוש פעמים, מפני שהן שלוש המשכות לשלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה. "קדוש" בלא וי"ו נאמר פעם אחת בלבד, מפני שהוא למעלה מגדר ההתחלקות.

14 ולכך גם המלאכים ונשמות כשעלו מן הרחצה. שמתעלים לקבל מבחי' מים עליונים שבעבר הנהר שהוא בחי' קדש העליון אז גם הם נכללים כולם בהתכללות אמיתי ונעשים עדר אחד.

ולכן גם המלאכים והנשמות, כאשר הם עולים מן הרחצה — כלומר, מתעלים לקבל מבחינת המים העליונים שמעבר לנהר, שהיא בחינת הקודש העליון — נכללים גם הם כולם זה בזה בהתכללות אמיתית ונעשים עדר אחד.

גם המלאכים והנשמות, כאשר הם עולים מן הרחצה ומתעלים לקבל מן המים העליונים שמעבר לנהר, הקודש העליון, נכללים באמת זה בזה ונעשים עדר אחד.

וזוהו שכולם מתאימות⁸⁹ כתאומים ים שנולדו בבת א' ממש. כך הג' עדרים כשמתעלים לרחוץ במים וזוהו פירוש "כולן מתאימות": כמו תאומים שנולדו ממש באותו רגע. כך גם שלושת העדרים, כאשר הם מתעלים להתרחץ במים

זהו פירוש "כולן מתאימות": כמו תאומים שנולדו ממש באותו רגע. כך הם שלושת העדרים כאשר הם עולים להתרחץ במים העליונים.

העליונים דבחי קדש העליון הם מתאימות כתאומים ממש בהתכללות אמיתי בלי שום התחלקות כלל ולכך נקרא אז עדר הרחלים שנכללים כאחד בעדר אחד.

העליונים, שהם מבחינת הקודש העליון: הם מתאימות ממש כתאומים, בהתכללות אמיתית ללא שום חלוקה כלל. לכן הם נקראים אז "עדר הרחלים", שכן הם נכללים כאחד בעדר אחד.

כשהם מתרחצים במים של הקודש העליון, הם כתאומים ממש, נכללים זה בזה בלי שום חלוקה. לכן הם נקראים אז "עדר הרחלים", כשהכול נכלל כאחד בעדר אחד.

קטע 7 • 151 - 17

"כולם כאחד": משה וסובב

15 וז, ש בזהר דמקדשין ליה כולא כחדא.⁹⁰ דהיינו ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של קדוש דמלאכים ושל ישראל שלמטה.

וזוהו [פירוש] הנאמר בזוהר, ש"מקדשים אותו כולם כאחד": כלומר, העלאת מ"ן של ה"קדוש" שאומרים המלאכים ושל ישראל שלמטה.

כעת אפשר להבין את דברי הזוהר "מקדשים אותו כולם כאחד". הם עוסקים בהעלאת מ"ן שב"קדוש" שאומרים המלאכים וישראל שלמטה.

אף שהם למטה מחולקים בבחי' התחלקות עדר עדר לבדו⁹¹ לפי שאין העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דעשייה דומה כלל להעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דיצירה כו'

אף שלמטה הם מחולקים, במצב של חלוקה — "עדר עדר לבדו" — מפני שהעלאת מ"ן של עשייה אינה דומה כלל להעלאת מ"ן של יצירה וכו',

למטה העלאות אלה מחולקות, "עדר עדר לבדו", בדומה לעדרים של יעקב. העלאת מ"ן של עשייה אינה דומה כלל להעלאת מ"ן של יצירה.

שזהו מבחי' חיצונית וזהו מבחי' פנימית מ"מ התחלקות זו הוא רק מצד ההעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ולכן אומרים ג"פ [ג' פעמים] קדוש נגד ג' מיני העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הנ"ל.

מפני שזו מבחינת חיצונית וזו מבחינת פנימיות; ובכל זאת, חלוקה זו היא רק מצד העלאת מ"ן. לכן אומרים "קדוש" שלוש פעמים, כנגד שלושת סוגי העלאת מ"ן שהוזכרו לעיל.

האחת באה מבחינת חיצונית והאחרת מבחינת פנימיות. עם זאת, החלוקה הזאת שייכת רק לעצם ההעלאת, ולכן אומרים "קדוש" שלוש פעמים, אחת כנגד כל אחד משלושת הסוגים.

אבל ע"י שעלו מן הרחצה שהוא בחי' קבלתם המ"ד [המ"ן דוכרין] שהוא מבחי' קדש העליון שהוא למעלה מבחי' התחלקות אזי נעשים גם הם כעדר א' ומתאימות.

אבל לאחר שעלו מן הרחצה, שהיא בחינת קבלת המ"ד שלהם, הבאים מבחינת הקודש העליון, שלמעלה מבחינת החלוקה, גם הם נעשים אז כעדר אחד, ותאומות.

העלייה מן הרחצה פירושה קבלת המ"ד הבאים מן הקודש העליון, שלמעלה מכל חלוקה. אז גם הם נעשים כעדר אחד, תאומות.

ולכן מקדשי ליה כולא כחדא. וז"ש [וזהו שכתוב] באדרא (דקל"ו ע"ב) ע"פ רוחצות בחלב⁹² בחוורא דלעילא⁹³ כו' שהוא מבחי' ע"י כו' ע"ש.

ולכן "מקדשים אותו כולם כאחד". וזהו שכתוב באדרא (דקל"ו ע"ב) על הפסוק "רוחצות בחלב": "בחוור שלמעלה" וכו', שהוא מבחינת עתיק יומין וכו'; ע"י שם.

לכן "מקדשים אותו כולם כאחד". האדרא, על הפסוק "רוחצות בחלב", מדברת על "החוור העליון", שמקורו בעתיק יומין, הדרגה הפנימית ביותר של כתר.

והענין הוא כמבואר לעיל בביאור ע"פ ואלה המשפטים⁹⁴ שבבחי' יושר הוא דשייך התחלקות ראש ורגלים משא"כ בעגולים סוכ"ע שאין בו מעלה ומטה כו'

והענין הוא כפי שהתבאר לעיל בביאור על הפסוק "ואלה המשפטים": שבבחינת היושר שייכת חלוקה לראש ולרגליים, ואילו בעגולים, שהם סובב כל עלמין, אין מעלה ומטה וכו',

הדבר כבר הוסבר בביאור על הפסוק "ואלה המשפטים". ביושר, הסדר ה"קווי" של הספירות, יש חלוקה לראש ולרגליים; ואילו בעגולים, שהם סובב כל עלמין, אין מעלה ומטה.

ומשם הוא ההמשכה ע"י משה דעת עליון כו' שע"כ אפשר לנשמת משה להמשיך הדעת אפילו לבחינת בי"ע בחינת בהמה כשיתבונן ויעמיק מחשבתו בגדולת ה'.

ומשם נמשכת ההמשכה באמצעות משה, דעת עליון וכו'. משום כך יכולה נשמת משה להמשיך דעת גם לבחינת בריאה, יצירה ועשיה, בחינת "בהמה", כאשר האדם מתבונן ומעמיק את מחשבתו בגדולת ה',

מן העיגולים נמשכת ההמשכה באמצעות משה, דעת עליון. לכן נשמת משה יכולה להמשיך דעת, הכרה באלקות, גם לבריאה, יצירה ועשיה, הדרגה המכונה "בהמה", באמצעות התבוננות עמוקה בגדולת ה'.

לפי שממשיך מבחי' סוכ"ע שאין שייך שם מעלה ומטה ראש ורגל ואדם ובהמה תושיע⁹⁵ ה' ששניהם שוין.

מפני שהוא ממשיך מבחינת סובב כל עלמין, שבה אין שייכות למעלה ומטה, לראש ולרגל, ו"אדם ובהמה תושיע הוי" — כי שניהם שווים.

משה ממשיך מסובב כל עלמין, שבו אין שייכות למעלה ומטה, לראש ולרגל. לכן נאמר בתהילים: "אדם ובהמה תושיע הוי" — לפני דרגה זו שניהם שווים.

16 והנה מה שבי"ע הם נחלקים לג' בחי' עדרים זהו ג"כ מבחי' יושר שיש בו ראש וגוף ורגל חב"ד [חכמה

בינה ודעת] **חג"ת** [חסד גבורה תפארת] **נה"י** [נצח הוד יסוד] **אשר חב"ד** [חכמה בינה ודעת] **מתגלים בבריאה ושם בחי'**

שרפים וחג"ת [וחסד גבורה תפארת] **ביצירה**

והנה, גם העובדה שבריאה, יצירה ועשיה נחלקות לשלוש בחינות של עדרים נובעת מבחינת היושר, שיש בו ראש, גוף ורגל — חכמה, בינה ודעת; חסד, גבורה ותפארת; נצח, הוד ויסוד. חכמה, בינה ודעת מתגלות בבריאה, ושם נמצאת בחינת השרפים; חסד, גבורה ותפארת — ביצירה,

חלוקת שלושת העולמות לשלושה עדרים שייכת גם היא ליושר, שיש בו ראש, גוף ורגל: חכמה, בינה ודעת; חסד, גבורה ותפארת; נצח, הוד ויסוד. שלוש הבחינות הראשונות מתגלות בבריאה, שבה נמצאים השרפים, ושלוש האמצעיות — ביצירה.

וזהו בחי' חיות ונה"י [ונצח הוד יסוד] **בעשייה וזהו בחי' אופנים אבל ע"י המשכה מבחי' עגולים סכ"ע** [סובב

כל עלמין] **שאין בו מעלה ומטה הרי אפילו אדם ובהמה שוין קמיה כ"ש** [כל שכן] **בי"ע עצמן**

וזהו בחינת החיות; ונצח, הוד ויסוד — בעשיה, וזהו בחינת האופנים. אבל על ידי המשכה מבחינת העיגולים, סובב כל עלמין, שאין בו מעלה ומטה, הרי אפילו אדם ובהמה שווים לפניו, וכל שכן עולמות בריאה, יצירה ועשיה עצמם.

יצירה היא מקומם של החיות, ונצח, הוד ויסוד מתגלים בעשיה, מקומם של האופנים. אבל בהמשכה מן העיגולים, סובב כל עלמין, אין מעלה ומטה: אפילו אדם ובהמה שווים לפניו, ובוודאי שכך גם שלושת העולמות עצמם.

ולכן ע"י שעלו מן הרחצה שהוא בחי' המשכה דמשה מן המים משיתיהו⁹⁶ כו' עיי' נקראים עדר אחד.

ולכן, על ידי שעלו מן הרחצה, שהיא בחינת המשכת משה — "מן המים משיתיהו" וכו' — נקראים עדר אחד.

כאשר הם עולים מן הרחצה, שהיא המשכת משה, זה ש"מן המים משיתיהו", הם נקראים עדר אחד.

17 וכיוצא בזה נתבאר ע"פ את שבתותי תשמרו בענין שביעית שנאמר לך ולעבדך כוי ולהבמתך ולחיה⁹⁷

כוי שתלה הכתוב אדם בחיה שכל זמן שחיה אוכלת מן השדה כוי

וכך גם התבאר על הפסוק "את שבתותי תשמרו", בעניין שנת השמיטה, שעליה נאמר "לך ולעבדך" כוי, "ולבהמתך ולחיה" כוי: הכתוב תלה את האדם בחיה — "כל זמן שחיה אוכלת מן השדה" כוי.

רעיון דומה נאמר במאמר על הפסוק "את שבתותי תשמרו", בעניין שנת השמיטה. התורה נותנת את פירות השנה "לך ולעבדך... ולבהמתך ולחיה", והכתוב תולה את האדם בחיה: מותר לאכול מן הפירות רק "כל זמן שחיה אוכלת מן השדה".

והיינו מחמת שבשביעית הוא עליות העולמות לבחי' המקיף וסובב דאדם ובהמה תושיע⁹⁸ כוי כע"ל בשער היחודים קרוב לסופו כתב שעלו מן הרחצה הוא ר"ת [ראשי תיבות] משה ועש".

והיינו משום שבשמיטה העולמות עולים לבחינת המקיף והסובב כל עלמין, שבה "אדם ובהמה תושיע" כוי; וכפי שנתבאר לעיל. בשער היחודים, סמוך לסופו, כתב שהמילים "שעלו מן הרחצה" הן ראשי תיבות של משה; ועיין שם.

הסיבה היא שבשנת השמיטה העולמות עולים למקיף ולסובב כל עלמין, שבו האדם והבהמה שווים. ספר הקבלה שער היחודים מציין, סמוך לסופו, שראשי התיבות של המילים "שעלו מן הרחצה" יוצרים את השם משה.

קטע 8 • 181-20

שבת, אצילות והאות שיין

18 ועמ"ש במ"א בביאור ע"פ מים רבים^{99,100} בענין רבקה של שלש בקר^{101,102} כוי בחינת דעת עליון

שממשיך המדות מהכתר ושם אין שיין התחלקות כלל כוי.

ועיינו במה שנכתב במקום אחר, בביאור על הפסוק "מים רבים", בעניין רבקה של שלושה בקר כוי: בחינת דעת עליון, הממשיכה את המדות מכתר, ושם אין שייכת כלל התחלקות כוי.

הביאור על "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" בתורה אור קושר בין רבקה לבין לשון המשנה "רבקה של שלושה בקר", כינוי למדות שבכתר. זוהי בחינת דעת עליון, הממשיכה את המדות מכתר, ושם אין שייכת כלל התחלקות.

עו"ל [עוד יש לומר] בפ"י וענין שמקבלים מבחי' קדש העליון דהיינו ע"ד עליות העולמות בשבת שג' עולמות ב"ע עולים באצילות כמ"ש במ"ח גבי מנחה דשבת¹⁰³ והמלכות דאצי' מקור דבי"ע היא במקום אבא וזהו שמקבלים מבחי' קדש ממש

אפשר לומר עוד, בענין משמעותו של הדבר שהם מקבלים מבחינת קודש העליון: הדבר הוא על דרך עליית העולמות בשבת, כאשר שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה עולים לאצילות, כפי שנכתב במשנת חסידים בענין מנחה של שבת; ומלכות דאצילות, שהיא המקור של בריאה, יצירה ועשיה, נמצאת במקום אבא; וזהו [מה שנאמר] שהם מקבלים מבחינת קודש ממש.

הסבר נוסף לקבלה מקודש העליון: בשבת עולים שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה לאצילות, כפי שמתואר ביחס לתפילת מנחה של שבת. מלכות דאצילות, מקורם של עולמות אלה, נמצאת אז במקום אבא (חכמה), וזהו קבלה מקודש עצמו.

ולכן אז הם עדר אחד שבאצילות איהו וגרמוהי חד ועמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' שלח (בדף קנ"ט סע"א [סוף עמוד א]) באצילות הם ביחוד עצום כו'

ולכן הם אז עדר אחד, כי באצילות "הוא וכליו אחד"; ועיינו במה שכתב הרמ"ז על פרשת שלח (בדף 159, סוף עמוד א): "באצילות הם ביחוד עצום וכו'.

לכן בשבת הם עדר אחד, שכן באצילות "הוא וכליו אחד": האור והכלים שהוא ממלא אינם נפרדים זה מזה. הרמ"ז (רכי משה זכות), בפירושו לפרשת שלח, כותב שבאצילות הם "ביחוד עצום".

ועמ"ש כעין זה בד"ה כנשר יעיר¹⁰⁵,¹⁰⁴ שבבי"ע התחלקות המדרות פני אריה אל הימין ופני שור¹⁰⁶ וכו' משא"כ באצי'

ועיינו במה שנכתב בדומה לכך במאמר המתחיל "כנשר יעיר": שכברא, יצירה ועשיה יש התחלקות של המדות — "פני אריה אל הימין ופני שור" וכו' — שלא כמו באצילות.

המאמר על "כנשר יעיר קנו" מציג רעיון דומה: בעולמות התחתונים המדות מתחלקות, כפי שמתואר במרכבה של יחזקאל, שפני האריה לימין ופני השור לשמאל. באצילות אין התחלקות כזאת.

ולכן במ"ת [במתן תורה] היו רואים את הנשמע לפי שהי' [שהיה] גילוי אלקות בלי שום התחלקות כו' ואין שום פירוד ח"ו [חס ושלום] בין ראייה לשמיעה ופי' שניך היינו כמ"ש בפרדס שער האותיות באות שי' שהוא מלשון שניך כעדר כו'

ולכן במתן תורה "ראו את הנשמע", משום שהיה גילוי אלקות ללא שום התחלקות וכו', ולא היה כלל פירוד, חלילה, בין ראייה לשמיעה. ופירוש "שניך" הוא על פי מה שנכתב בפרדס, שער האותיות, באות שי"ן, שהיא מלשון "שניך כעדר" וכו'.

לכן במתן תורה ראו בני ישראל את הנשמע: האלקות התגלתה ללא התחלקות, כך שלא היה פירוד בין ראייה לשמיעה. גם הפרדס של רבי משה קורדובירו, בשער האותיות, גזור את שם האות שי"ן מן המילה "שניך", שבפסוק "שניך כעדר".

והנה בת"ז [בתיקוני זהר] תיקון נ"א איתא שי"ן איהו כליל תלת עדרי צאן כוי תלת אבהן¹⁰⁷ כוי ובגין דא וכל שיח¹⁰⁸ כוי ע"ש.

והנה בתיקוני זוהר, תיקון נ"א, נאמר: "שי"ן איהו כליל תלת עדרי צאן" וכו', "תלת אבהן" וכו'; "ובגין דא וכל שיח" וכו'; עיינו שם.

בתיקוני זוהר נאמר שהאות שי"ן כוללת שלושה עדרי צאן ואת שלושת האבות. הוא קושר זאת לפסוק "וכל שיח השדה", מילה שיש בה שי"ן.

19 וזהו שאנו אומרים בקדושה כנועם שיח וכמ"ש במ"ח¹⁰⁹ דשיח אותיות ח"י שי"ן והיינו כי השין הוא ג' ויין

וזהו שאנו אומרים בקדושה: "כנועם שיח"; וכפי שכתוב ב"משנת חסידים", המילה "שיח" מורכבת מהאותיות חי ושי"ן. כלומר, השי"ן מורכבת משלושה וי"ם.

הדבר נרמז בקדושה, שבה נאמר "כנועם שיח". "משנת חסידים" מסבירה שהמילה "שיח" מורכבת מהאותיות חי ושי"ן, והשי"ן נוצרת משלושה וי"ם.

והיינו ענין ג' ויין דג' פעמיים קדוש כי קדוש היינו קדש ו' והיינו ג' בחי קדוש דג' עדרי צאן. וזהו ענינם של שלושת הווי"ם שבשלוש הפעמים שבהן נאמר "קדוש", שהרי "קדוש" הוא "קדש" בתוספת וי"ו; ואלה הן שלוש הבחינות של "קדוש", כנגד שלושת עדרי הצאן.

אלה הם שלושת הווי"ם שב"קדוש" המשולש, שכן "קדוש" הוא "קדש" בתוספת וי"ו. נמצא בשלוש הפעמים "קדוש" הן שלושת עדרי הצאן, המתאחדים באות שי"ן אחת.

20 וזהו השבח שניך דהיינו ג' בחי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של נש"י [נשמות ישראל] דחיצוניות ופנימיות ומקיפים שהם ג' עדרי צאן הנכללים באות שין הם בתכל"י [בתכלית] השלימות

וזהו השבח שבמילים "שיניך": שלוש הבחינות של העלאת מ"ן נוקבין על ידי נשמות ישראל — בחיצוניות, בפנימיות ובמקיפים — שהן שלושת עדרי הצאן הכלולים באות שין, נמצאות בשלמות גמורה.

השבח שבמילים "שיניך" הוא ששלושת סוגי העלאת מ"ן נוקבין על ידי נשמות ישראל — בחיצוניות, בפנימיות ובמקיפים — שלושת העדרים הכלולים באות שין, נמצאים בשלמות גמורה.

וגם שניך כפשטוט הוא כמ"ש במ"א ע"פ ולכן שנים מחלב¹¹⁰ שהוא לדקדק במעשיו ולבררם כמו השני [השניים] שהן טוחנו' [טוחנות] כוי

גם למילים "שיניך" יש משמעות פשוטה, כפי שנכתב במקום אחר על הפסוק "ושיניים לבנות מחלב": לדקדק במעשיו של האדם ולברר אותם, בדומה לשיניים הטוחנות וכו'.

למילים "שיניך" יש גם משמעות פשוטה יותר, המבוארת במקום אחר על הפסוק "ושיניים לבנות מחלב": על האדם לבחון את מעשיו בדקדוק ולברר אותם, כפי שהשיניים טוחנות את המזון.

והוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמעשה שזהו ההתחלה והיסוד כו' וגם למי שאין יד שכלו מגעת כו' וזוהי העלאת מ"ן נוקבין שבמעשה, שהיא ההתחלה והיסוד וכו'. וכך גם למי שהשכל שלו אינו מגיע וכו', זוהי העלאת מ"ן נוקבין באמצעות המעשים, שהיא ההתחלה והיסוד. זו גם הדרך למי שהבנתו אינה מגיעה למדרגות העליונות.

תהיה זאת עבודתו בבחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דמעשה וע"ד משנ"ת [מה שנתבאר] סד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו¹¹¹ בפ"י ובו תדבקון עי"ן שם.

עבודה זו תהיה עבודתו, בבחינת העלאת מ"ן נוקבין שבמעשה; ועל דרך מה שנתבאר בסוף המאמר המתחיל "אחרי ה' אלקיכם תלכו", בביאור הפסוק "ובו תדבקון" — עיינו שם.

לאדם כזה תהיה זו עבודתו: העלאת מ"ן נוקבין באמצעות המעשים. בסוף המאמר על הפסוק "אחרי ה' אלקיכם תלכו" הדבר מתבאר בפירוש הפסוק "ובו תדבקון".

קטע 9 • 211

השי"ן העליונה

21 ועי"ז הם כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שהוא המשכת מ"ן [מ"ן נוקבין] מבחי' קדש העליון ונעשו כעדר א' וגם י"ל [יש לומר] בפ"י שניך כעדר שע"ז שעלו מן הרחצה

ועל ידי כך הם "כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה", כלומר, המשכת מ"ן נוקבין מבחינת הקדש העליון, והם נעשו כעדר אחד. ואפשר לפרש גם את "שיניך כעדר": על ידי כך שהם "עלו מן הרחצה",

על ידי הרחצה הם נעשים "כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה": הם מקבלים מן הקדש העליון ונעשים עדר אחד. הטקסט מכנה זאת "המשכת מ"ן נוקבין" מן הקדש העליון; מכיוון שמה שנמשך מלמעלה מכונה במקום אחר מ"ן דכורין, ייתכן שנפלה כאן טעות בניסוח. לאחר מכן מובא פירוש נוסף ל"שיניך כעדר".

אזי השין הוא מבחי' גבוה יותר ע"ד מ"ש בפ"י אמור בד"ה והניף הכהן אותם על לחם הבכורים¹¹² בענין שין דכשבים שהשין קודם לבי"ת שהוא ענין המדות שלמעלה מהחכמה והם הנמשכים מדעת עליון כו' השין היא מבחינה גבוהה יותר, בדומה למה שנכתב בפרשת אמור, במאמר המתחיל "והניף הכהן אותם על לחם הבכורים", בענין השין של כבשים: השין קודמת לבי"ת, והיא ענין המדות שלמעלה מחכמה, והן נמשכות מדעת העליון וכו'.

לאחר שעלו מן הרחצה, השין שב"שיניך" היא מבחינה גבוהה יותר. במאמר בפרשת אמור על הכבשים המונפים עם לחם הבכורים מדובר בשין של "כשבים", צורה של המילה "כבשים" שבה השין קודמת לבי"ת. ענין זה הוא המדות שלמעלה מחכמה, הנמשכות מדעת העליון.

והיינו ענין שעלו מן הרחצה עיי משה רעיא מהימנא דעת עליון כוי ועי ברע"מ [ברעיא מהימנא] פי משפטים (דק"כ ע"א) שי דמשה קדושה לך ישלשו¹¹³ כוי.

וזהו עניין "עלו מן הרחצה": על ידי משה, הרועה הנאמן, שהוא דעת העליון וכו'. ועיינו ברעיא מהימנא, פרשת משפטים (120a): השי"ן של משה, "קדושה לך ישלשו" וכו'.

זוהי העלייה מן הרחצה על ידי משה, הרועה הנאמן, שהוא דעת העליון. ברעיא מהימנא לפרשת משפטים מדובר בשי"ן שבשמו של משה, וקושרים אותה למילות הקדושה: "קדושה לך ישלשו".

ועי בת"ז [בתיקוני זהר] שם שיש שין עילאה שין תתאה ובכסא מלך שם ובקלי"ת [ובלקוטי תורה (להאריז"ל)] ר"פ נח ובזהר ר"פ בראשית¹¹⁴ גבי עאלת שין¹¹⁵ כוי

ועיינו בתיקוני זוהר שם, שיש שי"ן עילאה ושי"ן תתאה; ובכסא מלך שם; ובלקוטי תורה [של האריז"ל], בתחילת פרשת נח; ובזהר, בתחילת פרשת בראשית, בעניין "עאלת שי"ן" וכו'.

מובאים מקורות נוספים העוסקים באות שי"ן: תיקוני זוהר, המזכיר שי"ן עילאה ושי"ן תתאה, והפירוש כסא מלך שם; ליקוטי תורה של האריז"ל בתחילת פרשת נח; והזהר בתחילת פרשת בראשית, שם השי"ן באה לפני ה'.

ובזהר הרקיע שם ובספר אשל אברהם שם כ' [כתב] שהשין מרמזת לכח"ב [לכתר חכמה בינה] ומרמזת לחג"ת [לחסד גבורה תפארת] ומרמזת לנה"י [לנצח הוד יסוד] והביא מהרע"מ [מהרעיא מהימנא] פי פינחס (דרנ"ז ע"א) דאומר שכינתא אתקריאת שבת.¹¹⁶

ובזהר הרקיע שם; ובספר אשל אברהם שם כתב שהשי"ן רומזת לכתר, חכמה ובינה, רומזת לחסד, גבורה ותפארת, ורומזת לנצח, הוד ויסוד. והוא הביא ראיה מרעיא מהימנא, פרשת פינחס (257a), האומר: "שכינתא אתקריאת שבת".

זהר הרקיע וספר אשל אברהם מסבירים שהשי"ן רומזת לשלוש של ספירות: כתר, חכמה ובינה; חסד, גבורה ותפארת; נצח, הוד ויסוד. אשל אברהם מביא לכך ראיה מרעיא מהימנא לפרשת פינחס, המכנה את השכינה "שבת".

מסטרא דתלת דרגין עילאין דאינון ש'. גי כתרין כח"ב [כתר חכמה בינה]. ואיהי בת רביעאה לון דהיינו שבשכת מתעלית לשם. וזהו שניך כוי שעלו מן הרחצה וכנ"ל:

מצד שלוש המדרגות העליונות, שהן שי"ן — שלושת הכתרים, כתר, חכמה ובינה; והיא בת רביעית להן — כלומר, בשבת היא עולה לשם. וזהו "שיניך" וכו', "עלו מן הרחצה", כפי שנתבאר לעיל.

רעיא מהימנא מסביר שהיא נקראת כך "מצד שלוש המדרגות העליונות, שהן השי"ן, שלושת הכתרים כתר, חכמה ובינה, והיא בת רביעית להן": שי"ן ובת מצטרפות ל"שבת". בשבת עולה השכינה לשם, וזהו "שיניך... עלו מן הרחצה".

קטע 10 • 221-28

בהתחברותן הן מגיעות לקודש

22 ה ועיין בזהר ס"פ האזינו (תחלת דרצ"ז) כד אתחברן כולוהו קדושי כחדא אקרון קדש¹¹⁷ וכולוהו סלקין

5. ועיינו בזוהר, בסוף פרשת האזינו (בתחילת דף רצ"ז): "כאשר כל הקדושות מתחברות יחד, הן נקראות קודש, וכולן עולות

בסעיף 5 מובא הזוהר שבסוף פרשת האזינו: כאשר כל הקדושות מתחברות יחד, הן נקראות קודש, וכולן עולות.

ומתכנסין לההוא אתר עילאה דאקרי קדש ובג"כ ק' ק' ק' קדש ישראל מנייהו כו' ע"ש ועיין מזה ג"כ בזהר משפטים (דקכ"א ע"ב).

ומתכנסות אל אותו מקום עליון שנקרא קודש; ולכן נאמר "קדוש, קדוש, קדוש", ו"ישראל קודש" מהן וכו'; עיינו שם. ועיינו בעניין זה גם בזוהר, פרשת משפטים (דף קכ"א ע"ב).

הן מתכנסות אל המקום העליון שנקרא קודש, ולכן נאמר "קדוש, קדוש, קדוש", ומהן "ישראל קודש". הזוהר בפרשת משפטים אומר גם הוא דברים אלה.

ופי' כד אתחברן דוקא דהיינו התחברות והתכללות השלשה מיני העלאות מ"ן [מ"ן נוקבין] דחיצוניות ופנימיות ומקיפים שהוא ענין אמירת ג' פעמים ק' ק' ק' כנ"ל כאשר

והפירוש של "כאשר הן מתחברות", דווקא, הוא חיבור והכללה זו בזו של שלושת סוגי העלאות מ"ן — של החיצוניות, הפנימיות והמקיפים — וזהו ענין אמירת "קדוש" שלוש פעמים, כנוצר לעיל. כאשר

המילים "כאשר הן מתחברות" מדויקות. הכוונה היא לחיבור ולהכללה זו בזו של שלושת סוגי העלאות מ"ן — החיצוניות, הפנימיות והמקיפים — וזהו ענין אמירת "קדוש" שלוש פעמים.

מתחברים כולוהו כחדא אז ע"י התחברות והתכללות זו הם מתעלים לבחי' קדש העליון מה שכל בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מצד עצמו לא יוכל להגיע בבחי' זו

כולן מתחברות יחד, אזי באמצעות חיבור והכללה אלה הן מתעלות לבחינת קודש העליון — בחינה שכל סוג של העלאת מ"ן, בפני עצמו, אינו יכול להגיע אליה,

כאשר כולן מתחברות יחד, החיבור וההכללה מעלים אותן אל קודש העליון, בחינה שאף אחד מסוגי ההעלאה אינו יכול להגיע אליה בפני עצמו.

כי הוא למעלה גם מבח"י סוכ"ע ואור מקיף ושם הוא בח"י אם צדקת מה תתן לו¹¹⁸ כו' וכמ"ש בד"ה צאינה וראינה¹¹⁹ בפי קדושים.^{120, 121}

מפני שהוא למעלה אפילו מבחינת סוכב כל עלמין ומבחינת אור מקיף, ושם ישנה הבחינה של "אם צדקת, מה תיתן לו?" וכו'; וכמו שכתוב במאמר המתחיל "צאינה וראינה", בפרשת קדושים.

קודש העליון גבוה אפילו מסוכב כל עלמין ומהאור המקיף. שם שייך דברי אליהוא בספר איוב: "אם צדקת, מה תיתן לו?", כפי שמבואר במאמר על "צאינה וראינה".

23 ועכ"ז [ועם כל זה] עיי' התכללות ג' בח"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] דאמירת ג"פ [ג' פעמים] קדוש שמתכללים יחד עיי' מתעלים לבח"י קדש העליון.

אף על פי כן, באמצעות התכללותן של שלוש הבחינות של העלאת מ"ן באמירת "קדוש" שלוש פעמים, כשהן מתכללות זו בזו, הן מתעלות לבחינת קודש העליון.

אף על פי כן, באמצעות התכללותן של שלוש הבחינות של העלאת מ"ן באמירת "קדוש" שלוש פעמים, הן מתעלות יחד לבחינת קודש העליון.

והוא עד"מ מצירוף האותיות יחד שידוע שהאותיות הם בח"י כלים להמשכות עליונות וכמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] פ"ב

והדבר דומה לצירוף אותיות יחד; ידוע שהאותיות הן בחינת כלים להמשכות עליונות, כפי שנכתב בספר של בינונים, חלק ב', פרק יב,

הדבר דומה לצירוף אותיות. האותיות הן כלים להמשכות מלמעלה, כפי שמוסבר בתניא, ספר של בינונים, חלק ב', פרק יב.

כי כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי¹²² ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה^{123, 124} בענין האותיות שאלוני¹²⁵ כו' ע"ש.

שכן כל אות היא המשכה של חיות וכוח מסוימים וייחודיים. וראו מה שנכתב על כך במאמר הפותח במילים "אני ישנה", בעניין "האותיות שאלוני" וכו'; עיינו שם.

שם מוסבר שכל אות ממשיכה את החיות והכוח הייחודיים לה. המאמר על "אני ישנה" דן בכך בהקשר של דברי ישעיהו "האותיות שאלוני", שנקראים במשמעות של "האותיות".

24 והנה עיי' צירוף כמה אותיות להיות תיבה אזי מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר האותיות שבתיה

כאשר מצרפים כמה אותיות למילה, נמשכים לא רק סוגים רבים של כוחות וחיות, בהתאם למספר האותיות שבמילה

כאשר מצרפים כמה אותיות למילה, נמשכים סוגים רבים של כוחות וחיות, בהתאם למספר האותיות שבה.

זו עוד זאת העולה על כולנה המשכת כח עליון וחיות כללית¹²⁶ שלמעלה מכל מיני הכחות וחיות פרטיות של האותיות כו' כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] שם.

אלא גם דבר נוסף, העולה על כולם: המשכת כוח עליון וחיות כללית, שלמעלה מכל סוגי הכוחות והחיות הפרטיים של האותיות וכו', כפי שכתוב שם בספר של בינונים.

מלבד הכוחות והחיות האלה יש דבר נוסף העולה על כולם: כוח עליון וחיות כללית, שלמעלה מכל הכוחות והחיות הפרטיים של האותיות, כפי שכתוב באותו פרק בתניא.

25 וכמו עד"מ למטה באותיות הדבור שבאדם כגון ג' אותיות א' מ' ת' כשהם כל אות בפ"ע [בפני עצמו] אין מלוכש בהם שום השכלה זולת שהוא אות א' או מ' כו'

וכך, לשם משל, למטה, באותיות הדיבור שבאדם — כגון שלוש האותיות א', מ', ת' — כאשר כל אות עומדת בפני עצמה, לא מלוכשת בה שום השכלה, מלבד היותה האות א' או מ' וכו'.

דוגמה מן הדיבור האנושי: שלוש האותיות א', מ' ות', כל אחת בפני עצמה, אינן נושאות שום רעיון. כל אחת היא רק האות א' או מ'.

אבל כשהן נצטרפו יחד ונעשה מהן תיבה אמת מתלבש בהן השכלה גדולה שהוא ענין אמת.

אבל כאשר הן מצטרפות יחד ונוצרת מהן המילה "אמת", מתלבשת בהן השכלה גדולה — עניין האמת.

אך כאשר הן מצטרפות למילה "אמת", מתלבש בהן רעיון גדול: עניין האמת.

26 וכתוב ו'ה' אלקים אמת¹²⁷ הרי ע"י הצירוף וההתכללות¹²⁸ נמשך בהן כח וחיות מה שלמעלה מערך הכח והחיות של כל אות בפ"ע [בפני עצמו]. וכך הנמשל למעלה כי הנה ג' אותיות א' מ' ת' הם ראש תוך סוף.

וכתוב: "וה' אלקים אמת". נמצא שעל ידי הצירוף וההתכללות נמשכים בהן כוח וחיות שלמעלה מן המידה של הכוח והחיות שבכל אות בפני עצמה. וכך גם במשל שלמעלה: הרי שלוש האותיות א', מ', ת' הן ראש, אמצע וסוף.

ירמיהו אומר: "וה' אלקים אמת". מכאן שהצירוף וההתכללות ממשיכים אל האותיות כוח שלמעלה מזה שיש בכל אות לבדה; וגם למעלה, א', מ' ות' הן ראש, אמצע וסוף — האות הראשונה באלף-בית, האות האמצעית והאות האחרונה.

27 וזהו ענין תלת עלמין¹²⁹ המוזכר בזהר פ' שלח¹³⁰ שכנגדם ג"פ [ג' פעמים] קדוש. וגם אפשר לומר שג' אותיות הנ"ל הן מקור לג' עולמות בי"ע שהן ג"כ בחי' ראש תוך סוף א"מ [אור מקיף] וא"פ [ואור פנימי] וחיצוניות כנ"ל.

וזהו ענינם של שלושת העולמות המוזכרים בזהר, פרשת שלח, שכנגדם נאמרה שלוש פעמים "קדוש". ואפשר גם לומר ששלוש האותיות שהוזכרו לעיל הן המקור לשלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה, שהם גם בחינות של ראש, תוך וסוף: אור מקיף, אור פנימי וחיצוניות, כנוצר לעיל.

אלה הם שלושת העולמות שהזוהר מזכיר בפרשת שלח, ששלוש פעמים "קדוש" מכוונות כנגדם. גם אפשר לומר שא', מי ות' הן המקור לבריאה, יצירה ועשיה, שהן אף הן ראש, תוך וסוף: אור מקיף, אור פנימי וחיצוניות.

ועכ"ז [ועם כל זה] בחי' קדש ממש הוא למעלה מבחי' זו כנ"ל ואינו נמשך ומאיר כ"א ע"י התלבשותן יחד דייקא וקרא זה אל זה ואמר¹³¹ ק' ק' ק' עי"ז דייקא מאיר בחי' קדש שהוא בחי' אמת ממש

ואף על פי כן, בחינת קודש ממש היא למעלה מבחינה זו, כנוצר לעיל, והיא אינה נמשכת ואינה מאירה אלא כאשר הם מתלבשים יחד דווקא: "וקרא זה אל זה ואמר: קדוש, קדוש, קדוש" — דווקא באמצעות כך מאירה בחינת קודש, שהיא בחינת האמת ממש.

ובכל זאת, קודש עצמו נמצא למעלה מכל זה, והוא נמשך ומאיר רק כשהם מתלבשים יחד. זהו "וקרא זה אל זה ואמר: קדוש, קדוש, קדוש" של ישעיהו: דווקא באמצעות הקריאה הזאת מאיר קודש, והוא האמת עצמה.

(ועמ"ש בענין וקרא זה אל זה בד"ה ויקרא אל משה)^{132, 133} וכנודע שבחי' אמת הוא מדרגה גבוהה מאד והוא חותמו של הקב"ה¹³⁴ וכמ"ש במ"א ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם^{135, 136} כו'.

(ועיינו כמה שנכתב בעניין "וקרא זה אל זה" במאמר המתחיל "ויקרא אל משה"). וכידוע, בחינת האמת היא מדרגה גבוהה מאד, והיא חותמו של הקדוש ברוך הוא, וכמו שנכתב במקום אחר על הפסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם" וכו':

המאמר על "ויקרא אל משה" מבאר את ענין "וקרא זה אל זה". האמת היא מדרגה גבוהה מאד, "חותמו של הקדוש ברוך הוא", בלשון חז"ל, כפי שמתבאר על הפסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם".

מה שלמעלה מעלה מכל אות בפ"ע [בפני עצמו]. ועד"ז ג"כ בכל אדם שהאדם כלול מג' עולמות בי"ע הנ"ל שהיא למעלה מעלה מכל אות בפני עצמה. ועל דרך זו גם בכל אדם, שהרי האדם כלול משלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה שהוזכרו לעיל;

האמת נמצאת למעלה מעלה מכל אות בפני עצמה. כך גם בכל אדם, שהרי האדם מורכב מבריאה, יצירה ועשיה.

וזהו ענין עבודה ותורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] ועמ"ש מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר^{137, 138} בפ"י ו לכבודי בראתיו יצרתיו¹³⁹ כו' ע"ש באריכות.

וזהו עניינם של עבודה, תורה וגמילות חסדים. ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "כי ביום הזה יכפר", בפירוש "לכבודי בראתיו יצרתיו" וכו'; עיינו שם בהרחבה.

אצל האדם אלה הן עבודת התפילה, התורה וגמילות החסדים. המאמר "כי ביום הזה יכפר" מבאר זאת בהרחבה, על הפסוק "לכבודי בראתיו יצרתיו", שפעליו מציינים את בריאה ויצירה.

28 וע"י כל העלאת מ"ן [מיין נוקבין] בפ"ע [בפני עצמו] ממשיך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מבחי' קדוש וע"י נאמר כי עם קדוש אתה¹⁴⁰ כו'

ובאמצעות כל העלאת מ"ן בפני עצמה ממשיכים התעוררות מלמעלה מבחינת קדוש; ועל כך נאמר: "כי עם קדוש אתה" וכו'.

כל סוג של העלאת מ"ן בפני עצמו ממשיך התעוררות מלמעלה מבחינת קדוש, עם ו'. על כך נאמר: "כי עם קדוש אתה".

אך ע"י התכללות ג' בחי' יחד ע"י נאמר שאו ידיכם קדש¹⁴¹ כו' קדש ישראל¹⁴² כו'

אך באמצעות התכללות שלוש הבחינות יחד נאמר: "שאו ידיכם קדש" וכו', "קדש ישראל" וכו'.

על שלוש הבחינות המתאחדות נאמר קדש, בלי ו': "שאו ידיכם קדש" ו"קדש ישראל".

ועד"ז ג' תיבות חכמה בינה ודעת הם גימטריא כתר והזו ברכנו אבינו כולנו כאחד ועמ"ש מענין מעלת ההתכללות בד"ה הן עם אחד^{143, 144}

ובדרך זו, שלוש המילים חכמה, בינה ודעת שוות בגימטריה לכתר; וזהו "ברכנו אבינו כולנו כאחד". ועיינו במה שנכתב על מעלת ההתכללות במאמר המתחיל "הן עם אחד",

בדומה לכך, שלוש המילים חכמה, בינה ודעת יחד שוות בגימטריה לכתר (620). לכן אנו מתפללים: "ברכנו אבינו כולנו כאחד"; והמאמר "הן עם אחד" מבאר את מעלת ההתכללות.

ואם לעוברי רצונו כו'. ועמ"ש בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב^{145, 146} ובד"ה אתם נצבים היום כולכם:¹⁴⁷

"ואם לעוברי רצונו" וכו'. ועיינו במה שנכתב במאמר המתחיל "ראיתי והנה מנורת זהב" ובמאמר המתחיל "אתם נצבים היום כולכם".

המילים "ואם לעוברי רצונו" וכו' ממשיכות את דברי חז"ל על הפסוק: אם האחדות העניקה כוח כזה אפילו לעוברי רצונו, קל וחומר למי שעושים את רצונו. מובאים כאן גם המאמרים "ראיתי והנה מנורת זהב" ו"אתם נצבים היום כולכם".

בעבודה

זיכוכ המעשים, בחינתם וברירתם כפי שהשיניים טוחנות, הוא תחילת העבודה ויסודה, והוא פתוח לכולם, גם למי שהבנתו אינה מגיעה הלאה. למעלה ממנו עומדות האהבה והיראה שבתפילה, ולמעלה מהן התשובה, שבה ראוי לאדם להיות כל ימיו. אדם מחזיק את שלושת העולמות בתפילתו, בתורה ובגמילות חסדים, ואלה, כמו שלוש הקדושות, צריכים להתחבר יחד; ההתחברות עם אחרים, "כולנו כאחד", ממשיכה ברכה שאיש אינו ממשיך לבדו.

שאלות לשיחה

1. מדוע ההעלאה החיצונית, על ידי מעשים, ממשיכה ממקור גבוה יותר מן ההעלאה הפנימית שבתפילה, ומה יש בהעלאה הפנימית שאין בחיצונית?
2. כיצד יכולה העלאה המקיף, השייכת לנשמה שמעל הגוף, להימצא בנשמה המלוכשת בגוף?
3. מדוע שלושת סוגי ההעלאה הם שלושה עדרים נפרדים למטה, אך עדר אחד לאחר הרחצה? מהי הרחצה, ומדוע היא נעשית באמצעות משה?
4. מה מלמדת המילה אמת, המורכבת מאל"ף, מ"ם ות"ו, על הסיבה שיש לומר יחד את שלוש הקדושות, "אחת קוראת לחברתה"?
5. המאמר מכנה את זיכוכ המעשים "תחילת העבודה ויסודה". כיצד קשורה העבודה הפשוטה הזאת למדרגות העליונות המתוארות בו?

הערות

פסוקה 1

1 שניך כעדר הרחלים

תעתיק נוסף של מאמר זה, שכותרתו "(ביאור למאמר 'אלה המשפטים')". הוא מראה שמאמר זה נאמר כביאור למאמר ההוא.

הערת קה"ת

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' רצה, בכותרת: "(ביאור על ד"ה אלה המשפטים)". בכרך 4 פא, א נמצא מאמר זה אחר ד"ה ונקדשתי הנדפס לעיל בפ' אמור. ראה אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תקסז. כרך ג ע' תתקכח וע' תתקלו. ראה להלן בהוספות להערות וצינונים השוואה לד"ה זה.

2 שניך כעדר הרחלים

"שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה, שכולם מתאימות ושכולה אין בהם". פסוק זה הוא נושא המאמר כולו.

Song of Songs 6:6 שיר השירים ו:ו

שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכולם מתאימות ושכולה אין בהם:

Thy teeth are like a flock of ewes, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, And none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ו, ו.

3 בד"ה ואלה המשפטים

המאמר ההוא מבאר את "ורע אדם ורע בהמה" כשתי דרגות של נשמות: נשמות אצילות, שיש להן דעת מוחשית באלקות, ונשמות בריאה, יצירה ועשיה, המבינות את גדולתו אך אין להן דעת מוחשית כזאת. משה, הרועה הנאמן, ממשיך דעת גם אליהן, וכך מתפרש "עשב בשדך לבהמתך". כביאור "שש שנים יעבוד" מדובר על רחיצת וכיכוס לבושי התורה והמצוות.

הערת קה"ת

תו"א פ' משפטים עד, ג ואילך.

4 וזרעתי את בית ישראל זרע אדם

"הנה ימים באים... וזרעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה". בהערת קה"ת (המביאה את הפסוק כ"א, כ"ו) מצוין שהמילים "ואת בית יהודה" נשמטו כאן, כפי שקורה ברוב מאמרי החסידות המצטטים את הפסוק.

Jeremiah 31:27 ירמיהו ל"א:כ"ז

הנה ימים באים נאם ה' וזרעתי את בית ישראל ואת בית יהודה זרע אדם וזרע בהמה:

Behold, the days come, saith the L-RD, that I will sow the house of Israel and the house of Judah with the seed of man, and with the seed of beast.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ' לא, כו. ואחר ת"י ישראל צ"ל וגו' ושם כתיב ואת בית יהודה, ג' ת"י חסר. [כ]. ברוב מאמרי דא"ה הובא הפסוק בהשמטת ת"י אלו.

5 פני אריה פני שור

במראה יחזקאל לחיות המרכבה יש פני אדם, פני אריה מימין, פני שור משמאל ופני נשר. אדמו"ר חזקן מביא זאת כדי להראות שגם מלאכים נקראים "בהמה".

Ezekiel 1:10 יחזקאל א':י

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אלהימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם ופני נשר לארבעתם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

6 ונתתי עשב בשדך

"ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת". כאן נדרש "עשב לבהמתך" כהמשכת דעת לנשמות ולמלאכים הנקראים "בהמה".

Deuteronomy 11:15 דברים י"א:ט"ו

ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת:

And I will give grass in thy fields for thy cattle, and thou shalt eat and be satisfied.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יא, טו.

7 שנשמות דאצי" נקרא אדם

על פי ההערה, Or HaTorah מבאר בהרחבה רבה יותר מדוע נשמות אצילות נקראות "אדם", ואילו נשמות העולמות התחתונים נקראות "בהמה".

הערת קה"ת

ביאור יותר באוה"ת שה"ש ע' תתקכח.

8 מקדשי לה לעילא ותתא כחדא

אחד הקטעים בווהר שבהערת קה"ת, המלמדים שישאל והמלאכים מקדשים את ה' למעלה ולמטה כאחד.

Zohar I, 231a זח"א רלא, א

Zohar II, 121a זח"ב קבא, א

Zohar III, 297a זח"ג רצו, א

הערת קה"ת

ראה זח"א רלא, א. זח"ב קבא, א. זח"ג רצו, א.

9 שע"ז נמשך הדעת

פרק זה בפרי עץ חיים של האריז"ל (שער 10, פרק 4) מסביר שהקדושה משלימה את דעת דנוקבא, ולאחר מכן מבקשים דעת ב"אתה חונן לאדם דעת".

Pri Etz Chaim, Gate of the Repetition of the Silent Prayer
4 פרי עץ חיים, שער חזרת העמידה ד'

10 בפע"ח שער עשירי פ"ד וספ"ג

Or HaTorah מסכם את הקטע הזה מ-Pri Etz Chaim: עניין הקדושה הוא השלמת הדעת של נוקבא, ולכן לאחר הקדושה ו"אתה קדוש" מבקשים

דעת בברכת "אתה חונן".

הערת קה"ת

"שענין הקדושה הוא לתקן מוח הדעת דנוק' בשלימות ושלכך אחר הקדושה וברכת אתה קדוש ושמך קדוש אנו שואלים הדעת בברכת אתה חונן כו' וע"ש ספ"ג שם ע"ב כו' — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תקסח.

11 וע"ש שער ז' פ"ב

Or HaTorah מוסיף שמרעיא מהימנא על (93a), Parshas Emor ומביאורו ב-Pri Etz Chaim, Sha'ar 7, chapter 2, עולה שאמירת "קדוש" שלוש פעמים גורמת המשכות מלבד העלייה.

הערת קה"ת

"גם ברע"מ פ' אמור דצ"ג ע"א ופירושו בפע"ה ש"ז פ"ב מוכן דבג"פ קדוש יש המשכות מלבד ההעלאה" — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תקסח.

12 "אם תקנה עבד עברי, שש שנים יעבוד, ובשביעית יצא לחופשי". המאמר "ואלה המשפטים" מסביר את רחיצת צאנו של הרועה בזיקה לפסוק זה.

Exodus 21:2 שמות כ"א ב':

כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבִיעִת יֵצֵא לְחֻפְשִׁי חֲנֹם:

If thou buy a Hebrew servant, six years he shall serve; and in the seventh he shall go out free for nothing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 2

13 אני הוי' לא שנית

"כי אני הוי' לא שנית, ואתם בני יעקב לא כליתם". אדמו"ר הזקן מצטט פסוק זה כדי ללמד שהבריאה אינה גורמת שינוי בה'.

Malachi 3:6 מלאכי ג':

כִּי אֲנִי ה' לֹא שֵׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כִלִיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

14 ת"י נימין דשערי כחושבן קדוש

האדרא רבא, שהטקסט עצמו מצטט, מתארת את שערות הראש העליון; כאן היא מובאת בקשר ל-410 שערות, שערך המספרי שווה לערך המספרי של "קדוש".

Zohar, Idra Rabba 3:14-6:25 ספר הזוהר, האדרא רבא ג' י"ד-ו' כ"ה

15 קדוש יהי גדל פרע

על הנזיר נאמר: "תער לא יעבור על ראשו... קדוש יהיה, גדל פרע שער ראשו". אדמו"ר הזקן קושר בין קדושת הנזיר לשערו.

Numbers 6:5 במדבר ו':ה'

כְּלִימִי נָזִיר נִזְרָו תַּעַר לֹא־יַעֲבֹר עַל־רֹאשׁוֹ עַד־מְלֵאת הַיָּמִם אֲשֶׁר־יִזְרָ לְהִי קֹדֶשׁ יְהִי גְדֹל פְּרַע שְׁעָרָא שְׁעָרָא:

All the days of his vow of Naziriteship there shall no razor come upon his head; until the days be fulfilled, in which he consecrateth himself unto the L-RD, he shall be holy, he shall let the locks of the hair of his head grow long.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ו, ה.

16 הערת קה"ת מפנה ל Song of Songs 6:6 למילים האלה.

Song of Songs 6:6 שיר השירים ו':ו'

שְׁנִיךָ כְּעֶדֶר הָרְחִלִּים שֶׁעָלוּ מִן־הָרְחֵצָה שְׁכָלָם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Thy teeth are like a flock of ewes, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, And none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 3

17 ולכן ממשיך השפע משערות דא"א

ההערה מפנה לדיון זה בעניין המשכת השפע משערות אריך אנפין.

הערת קה"ת

ראה דרך מצותיך (הוצאת תנש"א) קיג, א ואילך. וראה באוה"ת כרך ב ע' תשעח בשם לקו"ת להאריז"ל.

18 "והחכמה, מאין תמצא, ואי זה מקום בינה?" החסידות קוראת את "מאין" כ"מן האין" — ה"אין" שלמעלה מחכמה, שממנו היא נמשכת.

Job 28:12 איוב כ"ח:י"ב

וְהַחֲכֵמָה מֵאֵין תִּמְצָא וְאֵי זֶה מְקוֹם בִּינָה:

But wisdom, where shall it be found? And where is the place of understanding?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 אבא יונק ממזלא

אדרא זוטא, המובאת בהערת קה"ת, על כך שאבא נמשך מן המזל של אריך אנפין.

Zohar III, 289b זח"ג רפט, ב

הערת קה"ת

ראה זח"ג רפט, ב. ע"ח שער הכללים פ"ה. שער א"א ספ"ט, ועוד.

20 אבא יונק ממזלא

עץ חיים, שער אריך אנפין, סוף פרק ט (המובא בהערת קה"ת), על שני המזלות שבזקן אריך אנפין: נוצר, התיקון השמיני, ונקה, התיקון השלושה-עשר.

Sefer Etz Chaim 13:9 עץ חיים י"ג:ט'

... י"א ופשע הוא היות אלו השערות קטנות שוין בארכם ולא נפקי דא מן דא י"ב וחטאה הוא הפה עצמו להיות פנוי משערות י"ג ונקה הוא המזל הכ' ונקרא תיקון י"ג. ואמנם ב' מזלות האלו שוכבים זה ע"ז והם דכורא ונוקבא ואבא יונק מן הח' ואמא יונקת מן הי"ג הרי ביארנו י"ג ת"ד:

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

21 בדי"ה ונקדשתי בתוך בניי

המאמר מסביר את חלוקת הבריאה לשלושה עולמות כלליים: גן עדן העליון, גן עדן התחתון והעולם הזה ("אני יצרתיו אף עשיתיו"). חלוקה זו דומה לחלוקה באדם לראש, גוף ורגל, והיא נוגעת לאופן שבו השפע מלמעלה מגיע לעולם המחולק לפרטים.

הערת קה"ת

לעיל פ' אמור לא, ב.

22 שארז"ל גבי נזירות הריני מסלסל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ריש נזיר.

23 הריני מסלסל

המשנה הפותחת את מסכת נזיר מונה ביטויים שבאמצעותם אדם מקבל עליו נזירות, ובהם "אהא מסלסל". אדמו"ר הזקן מפרש את הסלסול כהמשכה מן השערות של אריך אנפין.

Mishnah Nazir 1:1 משנה נזיר א':

כל כנוזי נזירות כנוזרות. האומר אהא, הרי זה נזיר. או אהא נוה, נזיר. נזיק, נזית, פזית, הרי זה נזיר. הריני כזה, הריני מסלסל, הריני מכלכל, הרי עלי לשלח פרע, הרי זה נזיר. הרי עלי צפרים, רבי מאיר אומר, נזיר. וחקמים אומרים, אינו נזיר:

All the substitutes for vows have the validity of vows. If one says, "I shall be [one]" he is a nazirite. "I shall be comely", he is a nazirite. "A nazik", "a naziah", "a paziah", he is a nazirite. [If one says,] "Behold I shall be like this one," or "Behold I shall curl [my hair]" or "Behold, I shall tend [my hair]" or "Behold, I shall grow my hair long," he is a nazirite. [If one says] "Behold, I shall [bring] birds [as offerings]" Rabbi Meir says he is

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

24 בדיה ולא אבה

זהו המאמר על הפסוק "ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם, ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה", שבו מוסבר, כפי שנאמר כאן, מדוע השפע מכונה "שערות".

הערת קה"ת

לעיל פ' תצא לח, ג ואילך.

25 וע"פ ועשית בגדי

הקטע הזה מסביר את הביטוי "רב חסד" כבחינת אהרן הכהן, הנעלית מאוד מהשתלשלות של סיבה ומסובב, שבה לכל מסובב יש יחס מסוים לסיבתו. זהו הרקע לעניין זקן אהרן ולשפע הנמשך ממקור שאין לו כל יחס אליו.

הערת קה"ת

תו"א פב, ב.

26 לא קאים אינש אדעתי דרבי

רבה לומד מדברי משה לאחר ארבעים שנה ש"אין אדם עומד על דעת רבו עד ארבעים שנה". כאן הדבר מלמד כיצד תוכנתו של הרב מגיעה אל התלמיד בהדרגה בלבד, באמצעות אותיות.

Avodah Zarah 5b:2 עבודה זרה ה' ב:ב'

אף משה רבינו לא רמזה להן לישראל אלא לאחר ארבעים שנה, שנאמר: "ואולם אתם במדבר ארבעים שנה", וכתוב: "ולא נתן ה' לכם לב וגו'". אמר רבה: שפע מינה לא קאי אינש אדעתי דרביה עד ארבעין שנין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ע"ז ה, ב.

4 פסקה

27 "השמים לגובה, הארץ לעומק, ולב מלכים אין חקר". משל המתנה נועד לעורר לב שאי אפשר להגיע אליו בדרך אחרת.

Proverbs 25:3 משלי כ"ה ג:

שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר:

The heaven for height, and the earth for depth, and the heart of kings is unsearchable

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 כיון דאתו ישראל נטלי עשייה ממלאכי השרת

הזוהר על בלק: לפני שבאו ישראל, המלאכים שלמעלה היו עושים את ה"עשייה"; לאחר שעמדו ישראל בהר סיני ואמרו "נעשה ונשמע", הם נטלו את ה"עשייה" מהמלאכים המשרתים.

Zohar, Balak 6:103-113 ספר הזוהר, בלק ו':ק"ג-ק"יג

Before Israel came, the heavenly angels used to serve with the performance of ceremonies. When Israel at Mount Sinai said, "We will do and we will hearken", performance was taken from the ministering angels and confined to the land of Israel alone. Hence it says, first, "Mighty in strength that fulfil his words", and then, "To hearken". Happy are Israel who took performance from them and carried it out themselves

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

29 עושי דברו

"ברכו את הוי', מלאכיו, גיבורי כוח עושי דברו". אדמו"ר הזקן מפרש את "עושי" כתיקון והכנה, באמצעות הביטול של המלאכים.

Psalms 103:20 תהילים ק"ג:כ'

ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עשי דברו לשמע בקול דברו:

Bless the L-RD, ye angels of His, Ye mighty in strength, that fulfil His word, Harkening unto the voice of His word

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני...". פסוק זה פותח את המאמר שאליו מפנה הטקסט בעניין ה"קדוש" של המלאכים.

Isaiah 66:22 ישעיהו ס"ו:כ"ב

כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם: ה' כן יעמד וזרעכם ושמכם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 הערת קה"ת מפנה ל Zohar, Balak 6:105 למילים האלה.

Zohar, Balak 6:105 ספר הזוהר, בלק ו':ק"ה

5 פסקה

32 "כפלה הרימון רקתך מבעד לצמתך". הפסוק הבא אחרי "שינייך" נקרא כרמז לכך שישראל מלאים מצוות כרימון.

Song of Songs 6:7 שיר השירים ו':ז

כפלה הרימון רקתך מבעד לצמתך:

Thy temples are like a pomegranate split open Behind thy veil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33 ע"ד שכי בהלכות ת"ת

ההערה מציינת את המקום בהלכות תלמוד תורה של אדמו"ר הזקן שאליו מתייחס המאמר, בעניין הענשת ילד שאינו רוצה ללמוד.

הערת קה"ת

לאדה"ז פ"א הי"ג.

34 ולקדש א"ע במותר לו

דברי חז"ל: "קדש עצמך במותר לך". כאן הם חלק מן האופן שבו הגוף מרוסן באמצעות המצוות.

Yevamot 20a:15 יבמות כ"א:ט"ו

איסור קדושה — שניית מדברי סופרים, ואמאי קרי לקה איסור קדושה? אמר אביי: כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש. אמר לקה רבא: וכל שאינו מקיים דברי חכמים, קדוש הוא דלא מיקרי, רשע נמי לא מיקרי! אלא אמר רבא: קדש עצמך במותר לך.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

35 כמ"ש בפע"ח שער א' פ"ז

מאמר זה מסביר את דברי פרי עץ חיים שבזמננו עיקר הבירור הוא באמצעות התפילה, אף שמעלת התורה גבוהה ממעלת התפילה. הוא משווה בין התפילה, הממשיכה את האור עצמו לעולמות התחתונים ומשנה אותם, ובין התורה והמצוות.

הערת קה"ת

ראה גם קו"א לתניא בד"ה להבין מ"ש בפע"ח.

36 אי אפשר שיתבררו הניצוצין מאליהן אם לא ע"י מי שיבררו אותם

פרי עץ חיים, שער התפילה, פרק ז: הניצוצות אינם יכולים להתברר מעצמם, אלא רק באמצעות התפילה וכל המצוות של בני האדם למטה. אדמו"ר הוקן מצטט זאת מילה במילה.

Pri Etz Chaim, Gate of Prayer 7:2 פרי עץ חיים, שער התפילה ז:ב

והנה אי אפשר שיתבררו הניצוצין מאליהן, אם לא ע"י מי שיבררו אותם, והוא, כי על ידי התפלה והמצוות כולם, של בני אדם התחתונים, נעשה הבירור הזה, וע"י סיוע ה"ם עליונות דאצילות. כי הנה התחתונים צריכין לסיוע עליון, להספיק דברים אלו שיעשו על ידם. וגם העליונים צריכין למעשה התחתונים, וכמ"ש תנו עוז לאלקים. והענין הוא כמ"ש לעיל, כי אין דבר בעולם, שלא נעשו מאלו המלכים, ויש בהם בירור הצריך אל די עולמות אבי"ע הם בעצמן, ויש בהם בירור לצורך נשמות התחתונים כי מה שנשאר אחר הבירור הצריך לעולמות הנ"ל, משם יסודם ...

Pri Etz Chaim (Public Domain)

37 עבודה שבלב

על "לעבדו בכל לבבכם" שואלת הגמרא: "איזו היא עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה".

Taanit 2a:11 תענית כ"א:א

ומנא לן דבתפלה — דתניא: "לא־הִבָּה אֶת ה' אֱלֹקֵיכֶם וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם", אִיזוֹ הִיא עֲבוּדָה שֶׁהִיא בְּלֵב — הֵיכָּן אֹמְרִים: זֶה תַּפִּלָּה. וּכְתִיב בְּתִרְיָה: "וְנִתְּתִי מִטֶּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֵה וּמִלְקוֹשׁ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

38 "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם". פסוק זה פותח את המאמר בפרשת אחרי, שאליו מתייחס הטקסט.

Leviticus 16:30 ויקרא ט"ז:ל

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ: For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 שכל בחיי מעשה בחיצוניות ולכל בחיי דבור ותפלה הוא בפנימיות

עץ חיים, שער פנימיות וחיצוניות, דרוש ג: כל בחינות המעשה הן בחיצוניות, וכל בחינות הדיבור והתפילה הן בפנימיות. אדמו"ר הוקן מצטט זאת מילה במילה.

Sefer Etz Chaim 40:3 עץ חיים מ"ג:

... לבדו כדי להבין היכן אנו מדברים אם בפנימיות אם בחיצוניות והוא שכל בחיי מעשה הוא בחיצוניות וכל בחיי דבור ותפלה הוא בפנימיות ואין הפרש אחר עוד ולכן אל תטריח עצמך יותר כלל. ודע כי אע"פ שתראה כתוב בספרינו בחיי חיצוניות ופנימיות אל תטעה בהם כי לפעמים רובן של מקומות אינם מדברים רק בחיצוניות לבד או בפנימיות לבד כי הכל שוה כנ"ל אלא שלפעמים קורא פנימיות אל כלי ג' הפנימי מכולם ולפעמים קורא פנימיות זה אל נר"ן שבתוך הכלים שהם בחיי א"י כנודע אמנם כל זה החיצוניות ופנימית מדבר בחיצוניות ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

40 וכמ"ש מזה פ' חיי שרה בד"ה עיין בע"ח

ההערה מזהה את מאמר חיי שרה הנזכר כאן כמאמר שכותרתו "לשון אדמו"ר בתורה אור, ומוסיפה שיש עליו ביאור של הצמח צדק שנדפס בהוספות לתורה אור.

הערת קה"ת

בתו"א שם בד"ה לשון אדמו"ר. וראה בתו"א בהוספות ביאור מהצ"צ.

פסקה 6

41 כצנה רצון תעטרנו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תהלים ה, יד.

42 "כי אתה תברך צדיק, הוי; כצנה רצון תעטרנו". אדמו"ר הוקן מפרש את הרצון כרצון העליון הנמשך על ידי המצוות, המקיף את האדם כמגן (בהערת קה"ת מצוין 5:14).

Psalms 5:13 תהילים ה:יג

כִּי־אַתָּה תְּבָרֵךְ צַדִּיק ה' כְּצִנָּה רָצוֹן תַּעֲטֶרנִי:

For Thou dost bless the righteous; O L-RD, Thou dost en-compass him with favour as with a shield

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43 כי אתה ה' מחסי

"כי אתה הוי מחסי; עליון שמת מעונך". דימוי נוסף לאור ה' המקיף את האדם כאור מקיף.

Psalms 91:9 תהילים צ"א:ט

כִּי־אַתָּה ה' מַחְסֵי עֲלִיּוֹן שְׁמַתְּ מְעוֹנִי:

For thou hast made the L-RD who is my refuge, Even the Most High, thy habitation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים צא, ט.

44 באגה"ק בסופו

זהו הקטע המצוטט כאן: התפילה ממשיכה את אור אין סוף עצמו בעולמות התחתונים ומשנה את הנבראים, ואילו התורה והמצוות אינן מחוללות

50 בדיה ראה ריח בני

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).
הערת קה"ת
תו"א כא, ד.

51 ראה ריח בני

יצחק מריח את בגדי יעקב ואומר: "ראה, ריח בני כריח שדה אשר בירכו הוי". פסוק זה פותח את המאמר המצוטט כאן.

Genesis 27:27 בראשית כ"ז:כ"ז

וַיֵּשׁ וַיִּשְׁקְלוּ וַיֵּרַח אֶת־רֵיחַ בְּגָדָיו וַיִּכְרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵיחַ בְּנִי כְרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

52 ריח בוגדיו

הגמרא דורשת את "ריח בוגדיו" — "ריח בוגדיו", ומלמדת שאפילו לחוטאי ישראל יש ריח טוב. המאמר קושר זאת לתשובה, כהעלאת המקיף.

Sanhedrin 37a:7-8 סנהדרין ל"ז א:ז-ח

רִישׁ לְקִישׁ אָמַר: מִהֲקָא, "כַּפְלַח הַרְמוֹן רִקְתָּהּ" - אָפִילוּ רִיקְנִין שְׁבָךְ מְלֵאִין מִצֹּט כְרָמוֹן. רַבִּי זִירָא אָמַר: מִהֲקָא, "וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו". אֵל תִּיקְרִי "בְּגָדָיו" אֶלָּא "בּוֹגְדָיו". הִנֵּהוּ בְרִינִי דִּהּוּ בְּשִׁיבּוּתִיהָ דְרַבִּי זִירָא, דִּהּוּהוּ מְקַרְבֵּי לָהּ כִּי הִכִּי דְנִיְהָדְרוּ לָהּ בְּתִיּוּבָתָא, וְהָווּ קְפָדִי רַבָּנָן. כִּי נַח נִפְשִׁיהָ דְרַבִּי זִירָא, אָמְרִי: עַד הָאֵידְנָא הָוָה חֲרִיקָא קָטִין שְׁקִיָּה דִּהּוּהוּ בְּעֵי עֵלּוֹ רַחֲמִי, הֲשֵׁתָא מֵאֵן בְּעֵי עֵלּוֹ רַחֲמִי? הֲרִתְרוּ בְּלִפְיֵיהּ וַעֲבָדוּ תְּשׁוּבָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

53 כל ימיו בתשובה

"ישוב היום, שמה ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה". מכאן שכל אדם אמור להיות בתשובה, שהיא העלאת המקיף.

Shabbat 153a שבת קנ"ג א

54 סדיה שמאלו תחת לראשי

הקטע מסביר את "שמאלו תחת לראשי": באמצעות היד השמאלית הדוחה, הכמיהה לאהבה מתעצמת, וה"ראש" מתעלה בעבודת ראש הנשמה. זוהי עבודת "בכל מאדך" כעצם הנשמה.

הערת קה"ת
תו"א פו, ב.

55 שאו את ראש כו' לגלגלתם

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל... לגולגלותם". פסוק זה פותח את המאמר על פרשת במדבר המצוטט כאן.

Numbers 1:2 במדבר א:ב

שָׂאוּ אֶת־רָאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגֻּלָּתָם:

Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers'houses, according to the number of names, every male, by their polls

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

שינוי בקלף של התפילין. המאמר מכנה זאת "סוף איגרת הקודש"; במהדורת התניא המודפסת קונטרס אחרון מופיע אחרי איגרת הקודש.

הערת קה"ת

רד"ה להבין מ"ש בפע"ח [קנה, א]. [כ].

45 לשנות הנבראים מכמות שהם שיתרפא החולה וירד הגשם משמים לארץ ויולידה ויצמיחה

קונטרס אחרון של התניא, מצוטט מילה במילה: התפילה ממשיכה את אור אין סוף לעולמות התחתונים כדי לשנות את הנבראים, ואילו התורה והמצוות אינן מחוללות שינוי בקלף של התפילין.

Tanya, Part V; Kuntres Acharon 4:4 תניא, קונטרס אחרון ד:ד

אֲכַל הַתְּפִלָּה, הִיא הַמְּשַׁכֵּת אוֹר־אֵין־סוֹף בְּרוּךְ־הוּא לְבְרִיאָה־נִצְיָרָה עֲשֵׂיהָ דְּקוֹא, לֹא בְּדֶרֶךְ הַתְּלַבְּשׁוֹת בְּלִבָּד, רַק הָאוּר מִמֶּשׁ, לְשִׁנּוֹת הַנִּבְרָאִים מִקְּמוֹת שְׁהֵם, שְׂיִתְרַפֵּא הַחוּלָה, וַיֵּרֶד הַגֶּשֶׁם מִשְׁמַיִם לְאַרְץ וַיּוֹלִידָהּ וַיַּצְמִיחָהּ.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

פסקה 7

46 מ"ש בוהר דישראל ומלאכים

הקטע מהוהר המובא בהערת קה"ת, שלפיו ישראל שלמטה והמלאכים שלמעלה מקדשים את ה' יחד, כאחד.

Zohar I, 231a זח"א רלא, א

הערת קה"ת

זח"א רלא, א. נסמן לעיל לו, ד.

פסקה 8

47 רוחות ואש לוהט

"הוא עושה את מלאכיו רוחות, את משרתיו אש לוהטת". למלאכים יש גופים, אך גופים רוחניים.

Psalms 104:4 תהילים ק"ד:ד

עֲשֵׂה מְלָאכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט:

Who makest winds Thy messengers, the flaming fire Thy ministers.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48 בדיה מזמור שיר

המאמר הזה, על "מזמור שיר חנוכת הבית", מסביר ששירת המלאכים נשמעת לנביאים כקול, משום שיש למלאכים גופים: "עושה מלאכיו רוחות, משרתיו אש לוהטת" מתייחס לגופיהם ולא לנשמותיהם; שירת הנשמות שאין להן גופים אינה נשמעת כלל.

הערת קה"ת

[ברכה] צח, א. [כ].

49 מזמור שיר חנוכת הבת

"מזמור שיר חנוכת הבית לדוד". פסוק זה פותח את המאמר שאליו מתייחס הטקסט.

Psalms 30:1 תהילים ל:א

מְזִמּוֹר שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד:

A Psalm; a Song at the Dedication of the House; of David

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

56 ובד"ה כי תצא

המאמר "כי תצא למלחמה" (המתחיל בעמוד 35c) מסביר שלנשמה שתי מדרגות: אחת המלוכנת בגוף, ואחת העומדת למעלה ממנו כמקיף ונקראת מזל, על יסוד "מזלו רואה", משום שהיא משפיעה (מזל) אור אל הנשמה שבגוף.

הערת קה"ת
תו"א לה, ד.

57 ששים המה מלכות

"ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר". פסוק זה פותח את הביאור המצוטט כאן.

Song of Songs 6:8 שיר השירים ו':ח'

ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ועלמות אין מספר:

There are threescore queens, And fourscore concubines,
And maidens without number

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58 חסידים הראשונים

"החסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת, ואחר כך מתפללים, כדי לכוון את לבם לאביהם שבשמים". ההסבר המצוטט דן בהם.

Mishnah Berakhot 5:1 משנה ברכות ה':א'

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכוננו את לבם למקום. אפלו המלך שואל בשלומי, לא ישיבנו. ואפלו נחש כרוך על עקבו, לא יפסיק:

One should not stand up to say Tefillah except in a reverent state of mind. The pious men of old used to wait an hour before praying in order that they might direct their thoughts to G-d. Even if a king greets him [while praying] he should not answer him: even if a snake is wound round his heel he should not stop.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

59 ובד"ה ויקהל משה

הקטע משהו בין האהבה שנולדת מהתבוננות בששת ימי החול, הדורשת מאמץ, ובין השבת, שבה מתווספת לכל יהודי נשמה יתרה ונולד דבר חדש בכנסת ישראל.

הערת קה"ת
תו"א פז, ד.

60 ויקהל משה

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", לפני שציווה אותם על השבת. הפסוק פותח את המאמר על הנשמה היתרה של השבת.

Exodus 35:1 שמות ל"ה:א'

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם:

And Moses assembled all the congregation of the children of Israel, and said unto them: 'These are the words which the L-RD hath commanded, that ye should do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 הנשמה יתירה שמתגלה בשבת

התלמוד מלמד שנשמה יתרה ניתנת לאדם בערב שבת. כאן היא משמשת

דוגמה לנשמה שמעל הגוף המאירה בתוכו.

Beitzah 16a:11-12 ביצה ט"ז א:י"א-י"ב

אי הכי, לא לענשו גוים עלה? שבת — אודועי אודעינהו, מתן שכרה — לא אודעינהו. ואי בעית אימא: מתן שכרה נמי אודעינהו, נשמה יתירה — לא אודעינהו. דאמר רבי שמעון בן לקיש: נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר: "שבת וינפש", כיון ששבת ווי אכדה נפש.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

62 ככל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". שלושת הביטויים נדרשים כנגד שלוש המדרגות של העלאת מיין נוקבין.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 השמים כסאי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי; אי זה בית אשר תבנו לי?" הפסוק פותח את המאמר המצוטט, שבו "בית" מבואר כמקיף.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מגותי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth
is My footstool; where is the house that ye may build unto
Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64 יוצר אור ובורא חשך

"יוצר אור ובורא חושך, עושה שלום ובורא רע." יצירה נקראת כאור פנימי, ובריאה נקראת כ"חושך" של מקיף שאי אפשר להשיגו.

Isaiah 45:7 ישעיהו מ"ה:ז'

יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע אני ה' עושה כל אלה:

I form the light, and create darkness; I make peace, and cre-
ate evil; I am the L-RD, that doeth all these things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 9

65 יביאו לבוש מלכות

"יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך, וסוס אשר רכב עליו המלך". הפסוק פותח את ההסבר שמביא כאן המאמר לכך שעשיה, הקיום הגשמי, נמשכת מסובב כל עלמין.

Esther 6:8 אסתר ו':ח'

יביאו לבוש מלכות אשר לבשו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן מלכות בראשו:

let royal apparel be brought which the king useth to wear,
and the horse that the king rideth upon, and on whose head
a crown royal is set

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

66 עשייה איהו לעילא

הזוהר בפרשת וירא, שהמאמר עצמו מציין (115a), כמקור ללימוד ששורשה של עשיה למעלה.

Zohar, Vayera 26:387-28:427 ספר הזוהר, וירא כ"ו:שפ"ז-כ"ח:תכ"ז Hence, besides "visiting" Sarah, G-d also "did" something in the region on high, since everything depends on that. Hence the two stages of "visiting" and "doing", with the name of "the L-rd" mentioned with each, the whole forming 'one process

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

67 עשייה איהו לעילא

הזוהר בפרשת בהר (108b), שהמאמר מצטט כמקור לאותו רעיון בנוגע לעשיה.

Zohar, Behar 4:13-15 ספר הזוהר, בהר ד':י"ג-ט"ו And since Israel at therefore "hearing" is attached to this Mount Sinai placed "doing" before "hearing" sabbatical .year

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

68 ויקח מן הבא בידו

"וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו". הפסוק פותח את המאמר המצוטט כאן על מנחתו של יעקב כהעלאת מ"ן לתוהו.

Genesis 32:14 בראשית ל"ב:י"ד וילן שם בלילה ההוא ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו: And he lodged there that night; and took of that which he :had with him a present for Esau his brother

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69 עדר עדר לבדו

"הוא מסר אותם בידי עבדיו, כל עדר לעצמו, ואמר לעבדיו: 'עברו לפני והותירו מרווח בין עדר לעדר'". כל עדר הוא דרגה בפני עצמה.

Genesis 32:17 בראשית ל"ב:י"ז ויתן ביד עבדיו עדר עדר לבדו ויאמר אל עבדיו עברו לפני ורוח תשימו בין עדר ובין עדר:

And he delivered them into the hand of his servants, every drove by itself; and said unto his servants: 'Pass over before 'me, and put a space betwixt drove and drove

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

70 ויצו את הראשון

"הוא ציווה על הראשון ואמר: 'כאשר יפגוש אותך עשו אחי וישאל אותך...'. יעקב מורה בנפרד לעבד הממונה על כל עדר.

Genesis 32:18 בראשית ל"ב:י"ח ויצו את הראשון ואמר כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמר למיאתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך:

And he commanded the foremost, saying: 'When Esau my brother meeteth thee, and asketh thee, saying: Whose art thou? and whither goest thou? and whose are these before ?thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71 ויצו גם את השני גם את השלישי

"הוא ציווה גם על השני, גם על השלישי, וגם על כל ההולכים אחרי העדרים". הציוויים הנפרדים מציינים שהעדרים הם דרגות מובחנות זו מזו.

Genesis 32:20 בראשית ל"ב:כ' ויצו גם את השני גם את השלישי גם את כל ההלכים אחרי העדרים לאמר כדבר הזה תדברון אליעשו במצאכם אתו:

And he commanded also the second, and the third, and all that followed the droves, saying: 'In this manner shall ye ;speak unto Esau, when ye find him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 12

72 כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה

"שינייך דומות לעדר הכבשים שעלו מן הרחצה, שכולן תאומות". המאמר מסביר כעת את הרחצה.

Song of Songs 6:6 שיר השירים ו':ו' שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם:

Thy teeth are like a flock of ewes, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, And none faileth among .them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 13

73 כי מן המים משיתיהו

בת פרעה קראה לו משה, "כי מן המים משיתיהו". המים מתפרשים כים החכמה העליונה, שממנו משה שואב.

Exodus 2:10 שמות ב':י' ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לכן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתיהו:

And the child grew, and she brought him unto Pharaoh's daughter, and he became her son. And she called his name 'Moses, and said: 'Because I drew him out of the water

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

74 ותמלא כדה

רבקה "ירדה אל העין, מילאה את כדה ועלתה". הכד המתמלא מן המקור הוא דימוי לתורה הנמשכת מן החכמה העליונה.

Genesis 24:16 בראשית כ"ד:ט"ז והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותירד העינה ותמלא כדה ותעל:

And the damsel was very fair to look upon, a virgin, neither had any man known her; and she went down to the fountain, .and filled her pitcher, and came up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

75 ונהר יוצא מעדן ומשם יפרד

"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". הנהר מסמל שפע הנמשך בשלבים ובמידה, כלומר את ההשתלשלות.

Genesis 2:10 בראשית ב':י' ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים:

81 הנותן שלג כצמר

"הנותן שלג כצמר, כפור כאפר יפור". פסוק נוסף הקושר בין לובן השלג לצמר.

Psalms 147:16 תהילים קמ"ז:ט"ז

הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כְּצֶמֶר כְּפֹר כְּאֶפֶר יְפֹר:

He giveth snow like wool; He scattereth the hoar-frost like ashes.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

82 ושער רישי כעמר נקא

בחזונו של דניאל יושב עתיק יומין, "לבושו לכן כשלג ושער ראשו כצמר נקי". הלבון והצמר מופיעים יחד, כמו בכבשים שנשטפו.

Daniel 7:9 דניאל ז':ט'

חָזַה הָיִית עַד דִּי כְרִסְוֹן רִמְיוּ וְעֵתִיק יוֹמִין יָתֵב לְבוּשָׁה כְּתֵלֵג חֹר וְשֹׁעַר רִאשָׁה כְּעֶמֶר נְקֵא כְרִסְיָה שְׁבָכִין דִּי־נֹר גְּלִילוֹהִי נֹר דְּלֵק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

83 והניף הכהן אותם על לחם הבכורים

"והניף הכהן אותם על לחם הביכורים, תנופה לפני הוי', על שני כבשים". פסוק זה פותח את הדרוש על "אמור", המצוטט בעניין הכבשים.

Leviticus 23:20 ויקרא כ"ג:כ'

וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' עַל־שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לֵה' לִכְהֵן:

And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the L-RD, with the two lambs; they shall be holy to the L-RD for the priest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 את הכבש אחד תעשה

"את הכבש האחד תעשה בבוקר, ואת הכבש השני תעשה בין הערביים". קורבן התמיד, הנדון בדרוש המצוטט.

Numbers 28:4 במדבר כ"ח:ד'

אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים:

The one lamb shalt thou offer in the morning, and the other lamb; thou shalt offer at dusk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

85 צאינה וראינה

"צאינה וראינה בנות ציון, במלך שלמה". פסוק זה פותח את הדרוש הקודם על "קדוש" עם ו' ובלעדיו.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעִטְרָה־לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׂמֻחָת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

76 ואלה שמות

"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". פסוק זה פותח את המאמר המצוטט על הלבנת ההלכה.

Exodus 1:1 שמות א':א'

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרִימָה אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ כָּאֵל:

NOW THESE are the names of the sons of Israel, who came into Egypt with Jacob; every man came with his household

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77 אסרי לגפן בענין כבס ביין לבוש

ברכת יעקב ליהודה: "אסרי לגפן עירה... כיבס ביין לבושו". המאמר המצוטט מסביר את כיבוס הבגד הזה.

Genesis 49:11 בראשית מ"ט:יא

אֶסְרִי לְגִפֶּן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֶתְנֹן כִּבְסֵי בִיַּיִן לְבָשׁוּ וּבְדָם־עֲנָבִים סוּתָה:

Binding his foal unto the vine, And his ass's colt unto the choice vine; He washeth his garments in wine, And his vesture in the blood of grapes

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 לא תהיה כו' את מספר ימיך אמלא

"לא תהיה משכלה ועקרה בארצך, את מספר ימיך אמלא". פסוק זה פותח מאמר נוסף שהטקסט מפנה אליו.

Exodus 23:26 שמות כ"ג:כ"ו

לֹא תִהְיֶה מְשַׁכְּלָה וְעֶקְרָה בְּאַרְצְךָ אֶת־מִסְפַּר יְמֶיךָ אֲמַלֵּא:

None shall miscarry, nor be barren, in thy land; the number of thy days I will fulfil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 אלה מסעי

"אלה מסעי בני ישראל". פסוק זה פותח את המאמר המסביר את "כי מן המים משיתיהו" ואת "וגם דלה לנו".

Numbers 33:1 במדבר ל"ג:א'

אֵלֶּה מִסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְצִבְאָתָם בְּיַד־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

These are the stages of the children of Israel, by which they went forth out of the land of Egypt by their hosts under the hand of Moses and Aaron

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 וגם דלה לנו

בנות יתרו אומרות על משה: "איש מצרי הצילנו מיד הרועים, וגם דלה לנו וישק את הצאן". הדברים מתפרשים כמשה ממשיך בישראל את הביטול של יחודא עילאה.

Exodus 2:19 שמות ב':י"ט

וַתֹּאמְרֵן אִישׁ מִצְרִי הֲצִילָנוּ מִיַּד הָרָעִים וְגַם־דָּלָה דָּלָה לָנוּ וַיִּשְׁק אֶת־הַצֹּאן:

And they said: 'An Egyptian delivered us out of the hand of the shepherds, and moreover he drew water for us, and watered the flock

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

the holy name is complete only when uttered above and below together.

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

91 עדר עדר לבדו

יעקב שולח את מתנתו "כל עדר לבדו". הביטוי מתאר את ההעלאות הנפרדות מלמטה.

Genesis 32:17 בראשית ל"ב:יז

וַיִּתֵּן בְּיַד־עֲבָדָיו עֵדֶר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר:

And he delivered them into the hand of his servants, every drove by itself; and said unto his servants: 'Pass over before me, and put a space betwixt drove and drove

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

92 רוחצות בחלב

"עיניו כיונים על אפיקי מים, רוחצות בחלב, יושבות על מלאת". האידרא מפרשת את החלב כלובן העליון.

Song of Songs 5:12 שיר השירים ה':י"ב

עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב יושבות על מלאת:

His eyes are like doves Beside the water-brooks; Washed with milk, And fitly set

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

93 בחורא דלעילא

האידרא רבא, המצוטטת בגוף הטקסט (136b), על "רוחצות בחלב": בלובן שמלמעלה.

Zohar, Idra Rabba 28:199-29:209 ספר הזהר, האדרא רבא כ"ח:קצ"ט-כ"ט:ר"ט

94 ואלה המשפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור שעליו מבוסס מאמר זה.

Exodus 21:1 שמות כ"א:א'

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם:

Now these are the ordinances which thou shalt set before them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

95 ואדם ובהמה תושיע ה'

"צדקתך כהררי אל... אדם ובהמה תושיע ה'". מבחינת סוכב, אדם ובהמה שווים.

Psalms 36:7 תהילים ל"ו:ז

צדקתך כהררי אל משפטיהם תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'

Thy righteousness is like the mighty mountains; Thy judgments are like the great deep; Man and beast Thou preserve, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 פסקה

96 מן המים משיתיהו

"כי מן המים משיתיהו". משה ממשיך מן המים העליונים, ולכן שלושת

86 זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם

"זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם". מי הקודש העליון מסירים כל חטא.

Ezekiel 36:25 יחזקאל ל"ו:כ"ה

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֶטְהַר אֶתְכֶם:

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 הערת קה"ת מפנה ל-Exodus 2:10-11 למילים האלה.

Exodus 2:10-11 שמות ב':י'-י"א

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתִּבְאֶהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וְתָאמַר כִּי מִן־הַמַּיִם מְשִׁיתָהוּ: וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל־אֶחָיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרַיִם מַכֶּה אִישׁ־עִבְרִי מֵאֶחָיו:

And the child grew, and she brought him unto Pharaoh's daughter, and he became her son. And she called his name Moses, and said: 'Because I drew him out of the water.' And it came to pass in those days, when Moses was grown up, that he went out unto his brethren, and looked on their burdens; and he saw an Egyptian smiting a Hebrew, one of his brethren.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88 הערת קה"ת מפנה ל-Leviticus 6:1-8:36 למילים האלה.

Leviticus 6:1-8:36 ויקרא ו':א-ח':ל"ו

14 פסקה

89 שכולם מתאימות

"...כולן תאומות, ואין ביניהן שכולה". התאומות הן שלושת העדרים שהתאחדו באמצעות הרחיצה.

Song of Songs 6:6 שיר השירים ו':ו'

שְׁנֵיךְ כְּעֵדֶר הָרְחִלִּים שֶׁעָלוּ מִן־הָרְחִצָּה שְׁכָלָם מִתְאִימוֹת וְשִׁכְלָה אֵין בָּהֶם:

Thy teeth are like a flock of ewes, Which are come up from the washing; Whereof all are paired, And none faileth among them.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 פסקה

90 דמקדשין ליה כולא כחדא

אחד הקטעים בזהר שמובאים בהערת קה"ת למאמר בפתיחתו, כמקור ללימוד שבני ישראל והמלאכים מקדשים את ה' כאחד.

Zohar, Vayechi 43:439-450 ספר הזהר, ויחי מ"ג:תל"ט-ת"נ

Now all those singers stand outside and chant hymns in the three watches of the night and intone praises, and all the hosts of the heavens sing at night and Israel by day, nor is the sanctification recited above until it is recited by Israel below, and only then do all the hosts of heaven sanctify the holy name together. Hence, Israel are holy and are sanctified by upper and lower angels, since the sanctification of

העדרים נעשים לאחד.

Exodus 2:10 שמות ב':י'

וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבַאֲהוּ לְבַת־פַּרְעֹה וַיְהִי־לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר
כִּי מִן־הַמַּיִם מָשִׁיתִהוּ:

And the child grew, and she brought him unto Pharaoh's daughter, and he became her son. And she called his name
'Moses, and said: 'Because I drew him out of the water

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 17

97 לך ולעבדך כו' ולהבמתך ולחיה

"שבת הארץ תהיה לכם לאכלה, לך ולעבדך ולאמתך...; ולבהמתך ולחיה
אשר בארצך". בשנת השמיטה האדם והבהמה חולקים את תבואתה בשווה.

Leviticus 25:6-7 ויקרא כ"ה:ו-ז'

וְהָיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָה לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמְתְּךָ וּלְשֹׁכְנֶיךָ
וּלְתוֹשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ: וּלְבִהֶמְתְּךָ וּלְחִיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצְךָ תִּהְיֶה כָל־
תְּבוּאָתָה לְאָכֹל:

And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee; and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

98 דאדם ובהמה תושיע

"אדם ובהמה תושיע, הוי". בעלייה אל סוכה כל עלמין, שניהם שווים.

Psalms 36:7 תהילים ל"ו:ז'

צְדִקְתְּךָ כְּהַרְיָאֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תִּהְיֶה רַבָּה אָדָם וּבִהֶמָּה תוֹשִׁיעַ הִי

Thy righteousness is like the mighty mountains; Thy judgments are like the great deep; Man and beast Thou preservest, O L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 18

99 בביאור ע"פ מים רבים

בקטע הזה המדות שבכתר מכונות "רבקה של שלושה בקר", והוא מבאר את
הפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה": אהבה שמקורה למעלה מן
השכל ונמשכת מן המדות שבכתר באמצעות דעת עליון; שום הבנה
הנמשכת מחכמה ובינה אינה יכולה לכבות אותה.

הערת קה"ת

תו"א יט, ג.

100 מים רבים

"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה". פסוק זה
פותח את המאמר בתורה אור המצוטט כאן.

Song of Songs 8:7 שיר השירים ח:ז'

מִיָּם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת־הָאֲהָבָה וְנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן
אִישׁ אֶת־כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֲהָבָה בּוֹזֵז לֹא־יִבוֹז לוֹ:

Many waters cannot quench love, Neither can the floods drown it; If a man would give all the substance of his house for love, He would utterly be condemned

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

101 רבקה של שלש בקר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

עירובין (רפ"ב יז, ב) בשינוי לשון מכאן. [כ].

102 רבקה של שלש בקר

המשנה במסכת עירובין, פרק ב, מדברת על מקום "רחב כשתי רבקות של
שלושה בקר כל אחת"; בהערת קה"ת נאמר שהנוסח כאן שונה מלשון
המשנה.

Eruvin 17b:17-18 עירובין י"ז ב:י"ז-י"ח

גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ששה ועוביין כל שהוא. וביניהן כמלא
שתי רבקות של שלש שלש בקר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: של
ארבע, קשורות ולא מותרות, אחת נכנסת ואחת יוצאת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

103 כמ"ש במ"ח גבי מנחה דשבת

במקבילה שלו, אור התורה מצטט את עץ חיים ואת סידור הארז"ל בעניין
מנחה של שבת: אז עומדת בריאה במקום אמא, יצירה במקום ז"א ועשיה
במקום נוקבא, וכך נשארים עד סוף השבת. הדברים מפרטים את עליית
העולמות בשבת המזכרת כאן.

הערת קה"ת

באוה"ת שה"ש ע' תקסט כ': "כמ"ש בע"ח ובסידור הארז"ל גבי מנחה
דשבת שעולם הבריאה הוא במקום אימא והיצירה במקום ז"א והעשייה
במקום נוק' וכך עומדים עד מוצאי שבת" עכ"ל ע"ש.

104 כד"ה כנשר יעיר

המאמר הזה מבאר את "כנשר יעיר קנו... יפרוש כנפיו", מפרש את הנשר
כמדת הרחמים, ופונה למרכבה של יחזקאל, שבה פני האריה לימין ופני
השור: התחלקות המדות בעולמות שמתחת לאצילות, הנוכרת במאמר הזה.

הערת קה"ת

לעיל פ' האוינו עז, ג ואילך.

105 כנשר יעיר

"כנשר יעיר קנו, על גזוליו ירחף". פסוק זה פותח את המאמר על האוינו
המצוטט כאן.

Deuteronomy 32:11 דברים ל"ב:יא'

כְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוּ עַל־גִּזְלוֹ לְיוֹ יִרְחַף יִפְרֹשׁ כְּנָפָיו יִקְחֶהוּ יִשְׁאַהוּ עַל־אֲכָרָתוֹ:

As an eagle that stirreth up her nest, Hovereth over her young, Spreadeth abroad her wings, taketh them, Beareth
—them on her pinions

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

106 פני אריה אל הימין ופני שור

"ופני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתם".
בעולמות התחתונים המדות מתחלקות.

Ezekiel 1:10 יחזקאל א:י'

וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעָתָם וּפְנֵי־שׁוֹר
מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעָתָם וּפְנֵי־נֹשֶׁר לְאַרְבַּעָתָם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had
also the face of an eagle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

107 שיין איהו כליל תלת עדרי צאן כוי תלת אבהן

תיקון נ"א, המצוטט בגוף הטקסט: האות שיין כוללת שלושה עדרי צאן ואת שלושת האבות.

Tikkunei Zohar 86b:5-6 תקוני זוהר פ"ו ב:ה-ו

אמר לקה רבי אלעזר אבא, שיח מנא לן דאיהו צדיק, אמר לקה ברי בקה תשכח ח"י ש, איהו כליל תלת עדרי צאן, דאינון שרשא דאילנא, ונדא חי עלמין, דאיהו אות בצבא דיליה, צבאויית איהו עמהון, כליל תלת דרגין לקבל תלת ענפין דש'. והא ש' דתלת אבהן אינון, אלא ש' עלאה ענפי אילנא, ש' מתאה שרשי אילנא, ובגין דא וכל שיח דא צדיק, וכל עשב ע"ב ש' דא יעקב כליל תלת אבהן, דאינון ענפי אילנא, וסלקין לשבעין ותרין שמיהן דויסע ויבא ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

108 וכל שיח

"וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ". תיקוני זוהר דורשים את האות שיין במילה "שיח".

Genesis 2:5 בראשית ב:ה'

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלקים עליה ארץ ואדם אין לעבד את האדמה:
No shrub of the field was yet in the earth, and no herb of the field had yet sprung up; for the L-RD G-d had not caused it to rain upon the earth, and there was not a man to till the ground;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 פסקה

109 כמ"ש במ"ח שיח אותיות ח"י שיין

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

— משנת חסידים מסכת שארית האצילות פ"ג אות ג.

20 פסקה

110 ולבן שנים מחלב

ברכת יעקב ליהודה: "הכלילי עיניים מין, ולבן שיניים מחלב". ההסבר המצוטט מפרש את השיניים כזיכור המעשים.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

תכלילי עינים מין ולבן שנים מחלב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111 אחרי ה' אלקיכם תלכו

"אחרי הוי' אלקיכם תלכו ואותו תיראו... ובו תדבקו". הפסוק פותח את המאמר המצוטט, העוסק בעבודת ה' באמצעות המעשים.

Deuteronomy 13:5 דברים י"ג:ה'

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקלו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקו:

After the L-RD your G-d shall ye walk, and Him shall ye fear, and His commandments shall ye keep, and unto His voice shall ye hearken, and Him shall ye serve, and unto Him shall ye cleave

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 פסקה

112 והניף הכהן אותם על לחם הבכורים

"והניף הכהן אותם על לחם הבכורים... על שני הכבשים". פסוק זה פותח את המאמר "אמור" המצוטט בהקשר של שיין הכבשים.

Leviticus 23:20 ויקרא כ"ג:כ'

והניף הכהן אתם על לחם הבכורים תנופה לפני ה' על שני כבשים קדש יהיו לה' לכהן:

And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the L-RD, with the two lambs; they shall be holy to the L-RD for the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113 שי דמשה קדושה לך ישלשו

רעיא מהימנא בפרשת משפטים (120a), המצוטט בטקסט עצמו, על השיין של משה ועל הקדושה המושלשת.

Zohar, Mishpatim 18:477-485 ספר זוהר, משפטים י"ח:תע"ז-תפ"ה

114 ובוהר ר"פ בראשית

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

יג, ב.

115 עאלת שין

תחילת זוהר, שבה כל אות מאל"ף-ב"י באה לפני ה' ומבקשת שהעולם ייברא באמצעותה, וכשמגיע תורה של השיין היא באה אף היא. (בהערת קה"ת מצוין 13b, אך שם מדובר בתפילין; הקטע נמצא ב"ב 2b).

Zohar, Introduction 5:21-6:28 ספר זוהר, הקדמה ה':כ"א-ר:כ"ח

116 שכינתא אתקריאת שבת

רעיא מהימנא בפרשת פינחס (257a), המצוטט בטקסט עצמו: השכינה נקראת שבת, כנגד שלוש הבחינות העליונות שהן השיין, והיא "בת, רביעית להם".

Zohar, Pinchas 121:831-123:842 ספר זוהר, פנחס קכ"א:תתל"א-קכ"ג:תתמ"ב

22 פסקה

117 כד אתחברן כולהו קדושי כחדא אקרון קדש

סיום זוהר על האזינו, המצוטט בטקסט: כאשר כל הקדושות מתחברות לאחת, הן נקראות "קודש" ועולות למקום העליון הנקרא "קודש".

Zohar, Ha'Azinu 6:202-9:211 ספר זוהר, האזינו ו':ר"ב-ט':ר"א

R. Jose said: "G-d first called Israel "holy", as it is written, "For thou art a holy people", etc. (Deut. 14, 2). Then He called them "holiness", as it is written, "Israel is holiness (kodesh) to the L-rd, the firstfruits... 1The last 16 lines of the Hebrew text do not appear in our translation.in that through them all the divine adornments are not in their proper condition."

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

118 אם צדקת מה תתן לו

"אם צדקת, מה תיתן לו, או מה יקבל מידך?" הקודש העליון אינו נתון

להשגה באמצעות שום דבר שנעשה למטה.

Job 35:7 איוב ל"ה:ז

אם צדקת מהיתתו לו או מה' מידד יקח:

If thou be righteous, what givest thou Him? Or what receivest He of thy hand

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב לה, ז.

119 צאינה וראינה

"צאינה וראינה בנות ציון, המלך שלמה". פסוק זה פותח את המאמר המצוטט כאן.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:יא

צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה'לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

120 בד"ה צאינה וראינה בפ' קדושים

המאמר הזה, על "צאינה וראינה בנות ציון", מסביר ש"קדוש" עם ו' הוא קדושתו של ה' הנמשכת להיות ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין — הארה בלבד שאין לה השוואה אליו, שכן כל הנבראים, רבים ככל שיהיו, נשארים במצב של פירוד. זהו הרקע ל"קדוש" בלי ו', שלמעלה אפילו מסובב.

הערת קה"ת

לעיל כא, ב. וראה במ"מ לשם.

121 הוזהר בפרשת משפטים (121b), שהטקסט מצוטט כמקור לאותו עניין.

Zohar, Mishpatim 20:502-511 ספר הוזהר, משפטים כ:תק"ב-תק"א

פסקה 23

122 כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי

שער היחוד והאמונה, פרק י"ב, המובא כאן ומצוטט כמעט מילה במילה: כל אות היא המשכה של חיות וכוח מסוימים ונפרדים.

Tanya, Sha'ar HaYichud 12:1-2 תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה

י"ב:א-ב

רק שהברואים מתחלקים למיניהם בכללות ובפרטות, על ידי שינויי הצירופים וחילופים ותמורות, כגון קר לעיל. כי כל אות, היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי, וכשנצטרפו אותיות הרבה - להיות תיבה, א"י, מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר האותיות שבתיה, עוד זאת העולה על כולנה - המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות פרטיות של האותיות ועולה על גביהן, והיא מחברתן ומצרפתן יחד, להשפיע כח וחיות לעולם הנבדל בתיבה זו, לכלול ולפרטיו. הגהה ולפי שכל אות אות מ"ב ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

123 בד"ה אני ישנה

במאמר ההוא, על "אני ישנה ולבי ער", נדרש הפסוק בישעיהו "האותיות שאלוני" כאותיות התורה והתפילה: האותיות, מלשון "בואו", ממשיכות את אור אין סוף מן ההעלם אל הגילוי ונושאות אותו, כשם שסוס נושא את רוכבו אל מקום שלא היה יכול להגיע אליו בכוחות עצמו.

הערת קה"ת

לעיל לג, ג.

124 אני ישנה

"אני ישנה ולבי ער". בפסוק זה נפתח המאמר המצוטט כאן.

Song of Songs 5:2 שיר השירים ה:ב

אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחילי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה:

I sleep, but my heart waketh; Hark! my beloved knocketh: 'Open to me, my sister, my love, my dove, my undefiled; For my head is filled with dew, My locks with the drops of the night

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

125 האותיות שאלוני

"שאלו אותי על העתידות לבוא (האותיות) בנוגע לבניי". החסידות מפרשת את "האותיות" כ"אותיות".

Isaiah 45:11 ישעיהו מ"ה:יא

כה אמר ה' קדוש ישראל ויצרו האותיות שאלוני על-בני ועל-פעל ידי תצוני:

Thus saith the L-RD, The Holy One of Israel, and his Maker: Ask Me of the things that are to come; Concerning My sons, and concerning the work of My hands, command ye Me

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 24

126 המשכת כח עליון וחיות כללית

באותו פרק: כאשר אותיות מצטרפות למילה, מעבר לכוחותיהן של האותיות יש "המשכה של כוח עליון וחיות כללית", העולה על כולן.

Tanya, Sha'ar HaYichud 12:1-2 תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה

י"ב:א-ב

... כי כל אות, היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי, וכשנצטרפו אותיות הרבה - להיות תיבה, א"י, מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר האותיות שבתיה, עוד זאת העולה על כולנה - המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות פרטיות של האותיות ועולה על גביהן, והיא מחברתן ומצרפתן יחד, להשפיע כח וחיות לעולם הנבדל בתיבה זו, לכלול ולפרטיו. הגהה ולפי שכל אות אות מ"ב ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

פסקה 26

127 וה' אלקים אמת

"אך הוי' אלקים אמת; הוא אלקים חיים ומלך עולם". האמת, מילה שנוצרת רק מצירוף אותיות, נאמרת על ה'.

Jeremiah 10:10 ירמיהו י'

וה' אלקים אמת הוא-אלקים חיים ומלך עולם מקצפו תרעש הארץ ולא יכלו גוים ועמו:

But the L-RD G-d is the true G-d, He is the living G-d, and the everlasting King; At His wrath the earth trembleth, And the nations are not able to abide His indignation

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ' י, י.

128 ע"י הצירוף וההתכללות

ההערה אומרת שהקטע ב-14a מתייחס לכאן. שם, על "הנך יפה רעייתי", מוסבר שהיופי מתבטא בשלושה צבעים – לבן, אדום וירוק – המצטרפים יחד: כאשר הם כלולים זה בזה, התמונה שלמה, דבר שאף צבע יחיד אינו יכול ליצור לבדו. זהו אותו יתרון של התכללות המתואר כאן.

הערת קה"ת

ראה לעיל יד, א שמציין לכאן.

פסוקה 27

129 תלת עלמין

הזוהר בפרשת שלח, במקום שמציינת הערת קה"ת (159a), על שלושת העולמות שכנגדם נאמר שלוש פעמים "קדוש".

Zohar, Sh'lach 6:39-8:49 ספר הזוהר, שלח לך ו':ל"ט-ח':מ"ט

130 המוזכר בזהר פ' שלח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

קנט, א.

131 וקרא זה אל זה ואמר

"וקרא זה אל זה ואמר: קדוש, קדוש, קדוש הוי' צבאות; מלוא כל הארץ כבודו". קדש מאיר באמצעות קריאתם של המלאכים זה אל זה.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כְלִי-הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

132 בדי"ה ויקרא אל משה

המאמר מבאר את הקריאה אל משה כהארה שניתנה לו כדי שיוכל להיכנס לאוהל מועד, ומביא את תרגום יונתן על "וקרא זה אל זה": "ומקבלין דין מן דין". הקריאה היא קבלה, כשכל אחד נמשך אל חברו; כך חיבורם של המלאכים מאפשר לקדוש להאיר.

הערת קה"ת

לעיל פ' ויקרא א, ב.

133 ויקרא אל משה

"ויקרא אל משה, וידבר הוי' אליו מאוהל מועד". פסוק זה פותח את המאמר המצוטט על "וקרא זה אל זה".

Leviticus 1:1 ויקרא א':א'

וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּדְבֶר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:

And the L-RD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

134 אמת . . חותמו של הקב"ה

"חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת", כפי שמציינת הערת קה"ת. האמת היא המדרגה העליונה ביותר, מעבר לכל אות בפני עצמה.

Shabbat 55a:12-13 שבת נ"ה א:י"ב-י"ג

וְרִישׁ לְקִישׁ אָמַר: "תִּי" – סוּף חוֹתְמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, דָּאָמַר רַבִּי חֲנִינָא: חוֹתְמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא "אָמֶת". (אָמַר) רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָנִי [אָמַר]: אֵלּוּ בִנְיַן אָדָם שֶׁקִּיָּמוּ אֶת הַתּוֹרָה כְּלָה מֵאֲלֶף וְעַד תֵּי.

מֵאִמְתִּי תִמָּה זְכוֹת אָבוֹת? אָמַר רַב: מִיְּמוֹת הוֹשֵׁעַ בֶּן בָּאֲרִי, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲגַלֶּה אֶת נִבְלָתָהּ לְעֵינֵי מֵאֻהְבִּיהָ וְאִישׁ לֹא יִצְלָנָה מִיָּדִי".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

שבת נה, א.

135 ע"פ ויכתוב משה את מוצאיהם

המאמר, על "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", מבאר את "כתובתו" של משה באמצעות דברי חז"ל שחותמו של הקדוש ברוך הוא אמת: חכמה נקראת אמת, ומשה המשיך את גילוי אור אין סוף בחכמה, כדי שיחיה לישראל הכוח להתרומם.

הערת קה"ת

לעיל פ' מסעי.

136 ויכתוב משה את מוצאיהם

"ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם". פסוק זה פותח את ההסבר המצוטט על האמת.

Numbers 33:2 במדבר ל"ג:ב'

וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם עַל־פִּי ה' וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם:

And Moses wrote their goings forth, stage by stage, by the commandment of the L-RD; and these are their stages at their goings forth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

137 בדי"ה כי ביום הזה יכפר

הקטע מפרש את "לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" על יסוד דברי חז"ל שאין כבוד אלא תורה: רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה הן כלים לאור ה', כדי שתהיה לו דירה בתחתונים, בדומה לפתילה ולעץ המחזיקים את השלהבת.

הערת קה"ת

לעיל פ' אחרי כה, ד.

138 כי ביום הזה יכפר

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם". פסוק זה פותח את המאמר על אחרי המצוטט כאן.

Leviticus 16:30 ויקרא ט"ז:ל'

כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ:

For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

139 לכבודי בראתיו יצרתיו

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו". שלושת הפעלים מציינים את שלושת העולמות שמהם האדם מורכב.

Isaiah 43:7 ישעיהו מ"ג:ד'

כֹּל הַנִּקְרָא בְּשִׁמִּי וְלִכְבוֹדִי בְּרִאֲתִי יִצְרַתִּי אֶף־עָשִׂיתִי:

Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 28

140 כי עם קדוש אתה

"כי עם קדוש אתה להוי" אלקיך". כל העלאה בפני עצמה ממשיכה מ"קדוש", עם ו'.

Deuteronomy 14:21 דברים י"ד:כ"א

לא תאכלו כל־נבלה לגר אשר־בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה לה' אלקיך לא־תבשל גדי בחלב אמו:

Ye shall not eat of any thing that dieth of itself; thou mayest give it unto the stranger that is within thy gates, that he may eat it; or thou mayest sell it unto a foreigner; for thou art a holy people unto the L-RD thy G-d. Thou shalt not see the milk of a kid in its mother's milk.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים יד, כא.

141 שאו ידיכם קדש

"הרימו את ידיכם בקודש וברכו את הוי". "קודש" בלי ו', מפני שהשלושה מתחברים יחד.

Psalms 134:2 תהילים קל"ד:ב'

שְׂאוּ־יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבְרְכוּ אֶת־ה'

Lift up your hands to the sanctuary, And bless ye the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלד, ב.

142 קדש ישראל

"קודש ישראל להוי", ראשית תבואתה". "קודש" בלי ו', כפי שמוכח בוותר לעיל.

Jeremiah 2:3 ירמיהו ב':ג'

קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רִאשִׁית תְּבוּאָתָה כָּל־אֲכָלִיו יֵאָשְׁמוּ רָעָה תִּבְאֵה אֲלֵיהֶם וְאָם־ה'

Israel is the L-RD'S hallowed portion, His first-fruits of the increase; all that devour him shall be held guilty, evil shall come upon them, saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיה ב, ג.

143 בד"ה הן עם אחד

המאמר מבאר שבאמצעות שם הוי' נמשכת התכללות: התורה עושה שלום בפמליה של מעלה ובפמליה של מטה, כלומר התכללות ואחדות של הספירות, והתכללות זו באה באמצעות ביטול. גם דור הפלגה, שאמרו "הבה נבנה לנו עיר ומגדל... ונעשה לנו שם פן נפוצ", ביקשו לקבל משם זה.

הערת קה"ת

תו"א פ' נח י, ד ואילך.

144 הן עם אחד

"הנה הם עם אחד ושפה אחת לכולם". פסוק זה פותח את המאמר בתורה אור על מעלת ההתכללות.

Genesis 11:6 בראשית י"א:ו'

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עַם אֶחָד וּשְׂפָה אַחַת לְכָלָם וְזֶה הַחֲלָם לַעֲשׂוֹת וְעַתָּה לֹא יִבְצֹר מֵהֶם כָּל אֲשֶׁר יִזְמוּ לַעֲשׂוֹת:

And the L-RD said: 'Behold, they are one people, and they have all one language; and this is what they begin to do; and now nothing will be withholden from them, which they purpose to do

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

145 בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב

המאמר על דברי זכריה "מנורת זהב כולה" מתחיל ב־33c. בעמוד המצוין הוא מביא את המדרש על "כולך יפה רעייתי": כיוון שירמיהו כינה את ישראל "כסף נמאס", בא זכריה ואמר "מנורת זהב כולה"; והוא מסביר שישראל נעשו מנורת זהב דווקא בעקבות גלות בבל.

הערת קה"ת

לעיל פ' בהעלותך לה, ד.

146 ראיתי והנה מנורת זהב

"ראיתי, והנה מנורת זהב כולה, וגולה על ראשה". פסוק זה פותח את המאמר המצוטט כאן.

Zechariah 4:2 זכריה ד':ב'

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וַאֲמַר רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגָלָה עַל־רֹאשָׁה וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מִצְקוֹת לְנֹרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁה:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

147 אתם ניצבים היום כולכם

"אתם ניצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם". פסוק זה פותח מאמר נוסף המצוטט בעניין ההתכללות.

Deuteronomy 29:9 דברים כ"ט:ט'

אַתֶּם נִצָּבִים הַיּוֹם כָּלְכֶם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רָאשֵׁיכֶם שְׂבָטֵיכֶם וְקְנִיכֶם וְשֹׁטְרֵיכֶם כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל:

Ye are standing this day all of you before the L-RD your G-d: your heads, your tribes, your elders, and your officers, even all the men of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, דרך (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Pri Etz Chaim (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Torah Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך [/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/29/](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shir-hashirim/29/)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק